

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának kiadványa**

2005

A tetőtérben kialakított kari társalgó

Felelős kiadó: Dr. Szabó Imre
az SZTE ÁJTK dékánja

Felelős szerkesztő: Dr. Balogh Elemér
baloghe@juris.u-szeged.hu

Nyomdai munkák: „Norma” Nyomdász Kft.
Hódmezővásárhely

Tisztelt Olvasó!

Köszöntöm az Olvasót, egykori hallgatóinkat. A beköszöntő műfaji sajátossága, hogy terjedelmileg rendkívül korlátozott, mégis olyan alaphangot kell megütnie, ami következtetni enged a kézben tartott írásmű tartalmára. A 2005-ös esztendőt felölelő beszámolónk előtt hadd említsem meg, hogy folytattuk (talán be is fejeztük?) a kar infrastrukturális felújítását és kicsit tovább is léptünk. Elkészült a tetőtér átépítésével a kari társalgó, amely küllemében és büfészolgáltatásaival is kellemes környezetet ad hallgatóinknak, de alkalmas tudományos előadások, megbeszélések helyszínének is. A kar óépületének – közismert nevén: Lófara – szomszédságában, a Feketesas utcában mintegy 200 négyzetméteren kialakításra került a Jogi Klinika, melynek célja, hogy legkiválóbb hallgatóink gyakorló jogászi vezetéssel „élesben” tegyék próbára addig megszerzett ismereteiket.

Azonban a „külső” megújuláson túl, eredménnyel léptünk előre a kari oktatási paletta „belső”, tartalmi megújításában is. A már sikeresen működő francia és német jogi képzés után a Toledói Egyetem jogi karával együttműködve 2005 őszén elindítottuk az amerikai jogi szakértő képzést, illetve engedélyeztettük és 2006 őszén elindul karunkon a politológia és a nemzetközi kapcsolatok szak oktatása is. E törekvéseinket kíséri, hogy a klasszikus

jogász képzésen belül is olyan tartalmi változásokat tegyünk, amelyek kiadott diplomáinkat méginkább piacképessé teszik.

Öröndetes – és az oktatás színvonalát is jelzi –, hogy több fiatal oktatónk védte meg igényesen elkészített PhD értekezését és büszkéek vagyunk arra, hogy Jakab Éva professzorasszony tudományos munkásságát és e célból készített ún. nagydoktori disszertációját az MTA doktora címmel ismerték el. Hallgatóink több nemzetközi versenyen is bizonyították felkészültségüket és szereztek első helyezéseket. Végezetül megemlítem (egyben itt is megköszönöm), hogy a Kari Tanács további bizalmat szavazott a kar jelenlegi vezetésének.

Újfént kérjük kedves volt hallgatóinkat, hogy adjanak hírt találkozóikról, küldjenek írásokat a Dialógusba.

Kellemes olvasást kívánok!

Dr. Szabó Imre
dékán

A Jogbölcseleti Tanszék

A Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék fő, lényegében a nevében is megmutatkozó specialitása a tanszék gondozásában lévő tárgyak interdiszciplinaritása. A tanszék keretein belül kerül sor a szociológia és a jogi alapismereteket adó jogi alaptan oktatására is.

A jogbölcselet tudománya – mely (eredetileg „természetjog” elnevezés alatt) hazánkban az egyik legrégebben oktatott jogtudományi tárgyak közé tartozik – tartalmazza a jog önreflexióját, továbbá a filozófia jogra vonatkozó reflexióját, míg a jogszociológia a jog és a társadalom összefüggéseit, illetve a jogásztársadalom problémáit kutatja.

A tanszék története

Noha az egyetem mind székhelyét, mind elnevezését tekintve többszöri változáson ment keresztül, a tanszék

munkája, tudományterületének ápolása meglehetősen kontinuitást mutatott. A „kolozsvári-korszakban”, mely karunk szempontjából a kezdeteket jelenti, *Jenei Viktor* adott elő jogbölcshészetet (1872–1887), majd ezt követően *Werner Rezső* gondozta a tudományágat (1888–1905). 1905-től 1918-ig a tragikus véget ért, neves tudós *Somló Bódog* neve fémjelezte a jogi kar jogbölcselet oktatását, kinek több nagyszerű és külföldön is ismert, illetve elismert munkája jelent meg (Jogbölcseleti előadások, 1905., Jogi alaptan, 1917., Jogbölcshészet, 1920.).

1918-tól a tanszék vezetője *Moór Gyula* lett, aki tudósként, jogfilozófusként, közéleti emberként és egyetemi oktatóként is maradandót alkotott s akinek életpályája, valamennyi tevékenységi területe kiemelkedő gazdagsággal és sok esetben máig érvényes üzenettel bír. Tudományos tevékenységét reprezentálva kiemelhető, hogy első jelentősebb munkáját 1911-ben „Stammler helyes

jogról szóló tana” címmel jelentette meg, amelyben a korabeli újkantiánus irányzathoz tartozó Rudolf Stammler helyes jogi koncepciójának kritikai vizsgálatát adta. A szegedi évek alatt alapozta meg tudományos tevékenységének fundamentumait. Ekkor láttak napvilágot a „Macht, Recht, Moral” és a „Bevezetés a jogfilozófiába” című munkái, melyekben a neokantiánus jogfilozófia kérdéseire próbált választ találni: a jog fogalmának és a jog és az erkölcs kapcsolatának problémáit boncolgatta. Tudományos fejlődésének ékes bizonyítéka volt, hogy a szegedi évek alatt számos rangos tudóstársaság tagja lett (Magyar Filozófiai Társaság, Magyar Társadalomtudományi Társaság, Mikes Irodalmi Társaság, Dugonics Társaság, Magyar Külügyi Társaság) továbbá 1925-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjainak sorába választotta.

1929-től, miután Moór Gyulát a kormányzó kinevezte a pesti egyetem jogbölcseleti tanszékének vezetőjévé, egészen 1940-ig Horváth Barna töltötte be a Jogfilozófiai Tanszék vezetői posztját. Horváth munkásságának szempontjából szükséges megemlíteni, hogy a '20-as évek második felében elsősorban etikai tárgyú munkái jelentek meg, mint például „Az erkölcsi norma természete”, vagy „Az erkölcsi rosszról”, ám már ekkoriban is foglalkozott tényleges jogbölcselettel. Ilyen tárgyú munkának tekinthető az 1928-ban megjelent „Természetjog és pozitívizmus”; s kimondható, hogy a kifejezetten hozzá kapcsolható ún. szinoptikus jogelmélet ismeretelméleti alapjaihoz is az etikán keresztül jutott el. Horváth figyelme — elsősorban angliai tanulmányútjainak hatására — a '30-as években fokozatosan a jogszociológia és a szociológia felé fordult. A háborút kö-

vetően az Egyesült Államokba távozott. New Yorkban a Graduate Faculty of Political and Social Science The New School of Social Research-nél politikatudományt, nemzetközi jogot és jogelméletet oktatott.

A háború után *Schneller Károly* látta el a tanszék vezetésének feladatát, majd *Szabó József* lett a tanszékvezető, ki már Kolozsvárott is jogbölcseletet oktatott; kutatási területei elsősorban az összehasonlító alkotmányjog és a szociológiai szempontból vizsgált jogalkalmazási kérdések. 1949-től az immáron állam- és jogelméletnek keresztelt tanszék vezetését rövid ideig *Vas Tibor* vette át, majd ezt követően 1950-től 1990-ig *Antalffy György* állt a tanszék élén. Kutatási területei közé tartozott a szocialista állam- és jogrendszerek fejlődése, az államtudomány fejlődése, a szocialista állam története, a politika, az állam és a társadalom összefüggései. Számos társadalmi szervezet tagjaként is tevékenykedett, így a Magyar Jogász Szövetség országos elnökségének tagja, az International Political Science Association magyar tagozatának elnöke, a L'Institut International des Sciences Administratives magyar tagozatának tagja, az MTA Állam- és Jogtudományi Szakbizottságának tagja, valamint az odesszai Állami Mecsnyikov Egyetem díszdoktora volt. Rövid ideig az elsősorban az államelmélettel, illetve politikai- és jogszociológiával foglalkozó *Papp Ignác* került a tanszék élére.

A tanszék jelenlegi oktatói és tevékenységük

A Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék (1991-től viseli a tanszék e nevet) jelenlegi vezetője — 1993-tól — *dr. Pokol Béla* egyetemi tanár, a szociológia tudományok doktora. Kutatási terüle-

tei: szociológia, jogelmélet, jogszociológia és politológia. A szociológia tárgyköréből a luhmanni rendszerelmélettel, a francia szociológiával és elitkutatással foglalkozott; ez utóbbihoz szorosan kapcsolódva talán inkább a politológia területére áttérve a globális uralmi rend kérdéseit vizsgálta; a jogszociológia tárgyköréből a bírói hatalom szociológiája, a jogászság és a jog expanziója, az amerikai kártérítési ügyek szociológiai háttere, a bírói tevékenység szociológiája, a joghoz jutás esélyei emelhető ki mint főbb vizsgált problémakörök. Ami a jogelmélet tárgyát illeti, Pokol Béla általános társadalomelméleti alapokra fektetve építette fel a többrétegű jogelméletet takaró „jog szerkezetét”, a magyar, a német, az angol, a francia és az amerikai jogelmélet történetét és aktuális irányzatait. Az utóbbi két évben publikálta három kötetes társadalomtudományi monográfiáját (Politikaelmélet, Szociológiaelmélet és Jogelmélet címmel) mely több évtizedes kutatási tevékenységének összegzését tartalmazza.

A tanszék főállású oktatói között tarthatjuk számon *dr. Nagy Tamás* egyetemi adjunktust, aki immáron tíz éves oktatói múltra tekinthet vissza. Kutatási területe az amerikai jogelmélet s annak története, valamint különös figyelmet fordít a jog és az irodalom kapcsolatára, továbbá az e néven aposztrofált amerikai jogelméleti mozgalomra.

Szintén a főállású oktatók közé sorolható *dr. Nagy Zsolt* egyetemi adjunktus, tanszékvezető helyettes. A Tanszék adminisztratív feladatainak ellátása mellett kutatásai a büntetőeljárásban közreműködő védő tevékenységének szociológiai szempontból történő megfigyelésére, továbbá a jogi oktatás fejlődésére és aktuális kérdéseire irányul.

2003-ig a tanszék kebelén belül foly-

tatta oktatási és tudományos tevékenységét *dr. Badó Attila* egyetemi tanár. Kutatási területe elsősorban a laikus bíráskodás igazságszolgáltatásban betöltött szerepére és az ehhez kapcsolódó jogelméletekre irányult.

A tanszék féléllású munkatársa *dr. Lacsán István* címzetes egyetemi docens, aki több évtizedes oktatói praxissal rendelkezik, ezen felül korábban a megyei, most pedig a fellebbviteli főügyész-ségen főügyész-helyettesként a jogi gyakorlat kiváló ismerője.

Szintén féléllású munkatársunk *dr. Bencze Máttyás* PhD egyetemi adjunktus, akinek fő kutatási területe a jogérvenység jogelméleti problémái, de emellett számos más irányú munka került ki kezei közül, s néhány éve elsősorban jogszociológiai tárgyú vizsgálatokat végez. Egyetemi docensként a Debreceni Tudományegyetem munkatársa is.

Szintén féléllásban *Téglás János* egyetemi tanársegéd a szociológia tárgy gondozója. Kutatási területe – mint-hogy politológusi végzettséggel is dicsekedhet – a politológia területére esik, s jelenleg pártreflexiók problémákon dolgozik.

Dr. Tóth Zoltán egyetemi tanársegéd meghívott előadóként erősíti a Tanszékét. Kutatási területe a halálbüntetés jogelméleti problémái.

A tanszék működéséhez elengedhetetlenül szükséges munkát végez *Fővényes Mercedesz* tanszéki adminisztrátor. Munkájával hozzájárul az intézmény kapcsolatrendszerének fenntartásához, továbbá az utóbbi években rendkívüli mértékben megnövekedett adminisztratív teendők ellátását végzi.

Dr. Nagy Zsolt
egyetemi adjunktus

A Politológiai Tanszék

A Politológiai Tanszék élete, története jelentős fordulóponthoz érkezett el. 2006 szeptemberétől a Bologna-folyamatnak megfelelően politológia alapképzési szak indul tanszékünk gondozásában, bővítve ezzel az Állam- és Jogtudományi Kar képzési kínálatát.

A tanszék múltja

A Szegedi Tudományegyetem Politológiai Tanszékének és ezzel a politológia oktatásnak a kezdetei 1921-re nyúlnak vissza. Az akkori Politika Tanszék első professzora *Szandtner Pál* (1884–1963) volt, ezt követően számos neves oktató és tudós fordult meg a tanszéken, mint például *Polner Ödön* vagy *Bibó István*.

1949 során a Magyar Tudományos Tanács a Politika Tanszékre nyilvános rendkívüli tanárnak *Antalffy Györgyöt* nevezte ki, ezzel új korszak kezdődött a kar életében a politika tudományának művelése és oktatása területén. Míg addig a jogfilozófia és a politika két külön tanszék gondozása alatt állt, az ötvenes

évektől már csak az állam- és jogelmélet oktatása folyt a hasonló nevű, *Antalffy György* vezette tanszéken – egészen a kilencvenes évekig. A politika oktatása megszűnt, a diszciplinának önálló tanszéke nem létezett, bár az Állam- és Jogelméleti Tanszék gondozott egy “Politikai és jogi tanok története” című stúdiumot. Az egyes politikai vonatkozású kérdések ideológiai alapú oktatásának keretét és feladatát pedig a Tudományos Szocializmus Tanszék vette át, ahol 1985-ben önálló, de egyelőre nem kötelező jelleggel indult el a politológia oktatása. A kurzust előzetesen kidolgozott tematika alapján a tanszék néhány oktatója együtt vezette.

A változások kifejeződése volt *J. Nagy László* tanszékvezetői kinevezése (1986) és az 1987-ben kinyilvánított szándék a tanszék nevének módosítására. E törekvés 1988-ban érte el célját, és a tanszék akkorra már jelentősen megváltozott profilját kifejezendő új elnevezést vett fel: Politikaelméleti és Jelenkortörténeti Tanszék.

A rendszerváltás után az új egyete-

mi vezetés szándékainak megfelelően megindult az egyes oktatási egységek tevékenységének átvilágítása. A Politikaelméleti és Jelenkortörténeti Tanszék az Állam- és Jogtudományi Kar szervezetébe integrálódott. Az időközben a Bölcsészettudományi Karra távozó J. Nagy László megbízott tanszékvezető helyét 1992-ben *Paczolay Péter* foglalta el. Az ettől kezdve a jogi karhoz tartozó, az egykori tanszék nevére emlékeztető Politológiai Tanszék látja el az "Államelmélet" és a "Politológia" tárgy oktatását.

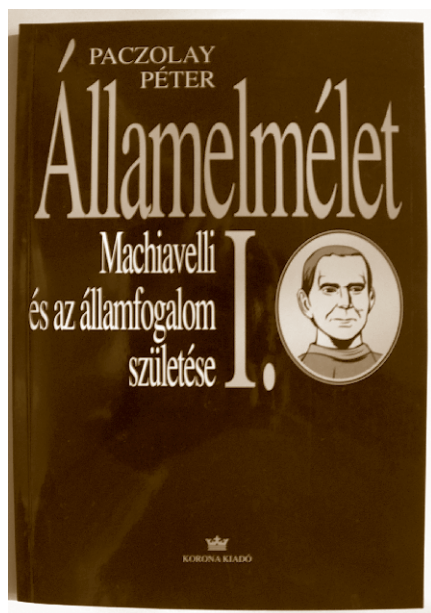
Munkatársak

A Politológiai Tanszék főállású oktatói közül egyetemi tanár: *dr. Paczolay Péter*; egyetemi docens: *dr. Fábián György*, *dr. Kovács László Imre*, *dr. habil. Molnár Judit*, *dr. Soós Edit*; egyetemi adjunktus: *dr. Géczi József Alajos* (felállásban), *dr. Löffler Tibor*, *dr. Majsa József*; és egyetemi tanársegéd: *dr. Fejes Zsuzsanna*. Munkánkat két meghívott előadó, *dr.*

Révész Béla tudományos munkatárs, *Király Andrea* könyvtáros, és két PhD hallgató: *Szakács Ildikó Réka* és *Jankovics Zsanett* segíti.

A tanszék rendkívül sokrétű, szerteágazó oktatási tevékenységet folytat a karon és a karon kívül egyaránt. Az általános politológia és államelmélet főtárgyak mellett a tanszék munkatársai mintegy húsz témában tartanak fakultatív kollégiumokat. E kurzusok az oktatók önálló és közös kutatási területeire épülnek. A tanszék a gazdája az Európa-politika speciális képzésnek, amely elvégzésével több százan szereztek Európai-politika szakértő képesítést. Részt vesz a kar doktori programjában, Paczolay Péter és Fábián György oktatnak a doktori iskola keretében. Munkatársaink az oktatás mellett a szakmai élet egyéb területein is helyt állnak.

Dr. Paczolay Péter 1992 óta a tanszék vezetője. 1994. október 1-jétől 1998. szeptember végéig az Állam- és Jogtudományi Kar oktatási dékánhelyettese volt. Tanszékvezetői munkája mellett az Alkotmánybíróság főtanácsosaként, majd főtítkáráként, Mádl Ferenc elnöksége alatt a Köztársasági Elnöki Hivatal hivatalvezető-helyetteseként dolgozott. Sólyom László alatt a Köztársasági Elnöki Hivatal vezetésével bízták meg, 2006 márciusától alkotmánybíró. Jelenleg oktatott tárgyai: államelmélet, a politikai gondolkodás története, valamint az Európai Községek Bírósága és összehasonlító alkotmányjog. 1993 óta oktatja az általa kidolgozott Az alkotmánybíráskodás szerepe a politikai rendszerben című tárgyat. Kiemelkedő oktató-nevelői munkájáért 2004-ben Apáczai Csere János-díjban részesült. 1991 decembere és 1992 szeptembere között a washingtoni Woodrow Wilson International

Center for Scholars ösztöndíjasa volt. Rövidebb tanulmányúton tartózkodott Ausztriában (Salzburg Seminar, 1990), Hollandiában (Maastrichti Egyetem, 1991), Olaszországban (Trentói Egyetem, 1993) és Spanyolországban (Madrid, 1996, Granada, 1997).

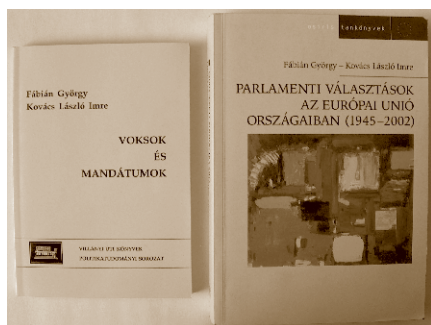
Dr. Majsza József egyetemi adjunktus 1978 óta a tanszék munkatársa. 1990-től tanszékvezető-helyettes. Kutatási területe a totalitarizmus-elméletek összehasonlító elemzése. Irányította az Állam- és Jogtudományi Kar 2006 szeptemberében induló két alapképzési szakjának akkreditációját, és meghatározó szerepet játszott az Európa-tanulmányok Központhoz tartozó nemzetközi tanulmányok és a Politológiai Tanszék gondozásában induló politológia alapképzési szakok tanrendjének, irányvonalának kialakításában. 2005 szeptemberétől a nemzetközi tanulmányok és a politológia alapképzési szakok koordinációs igazgatója.

Dr. Fábián György egyetemi docens, a politikatudomány kandidátusa 1978 óta a tanszék munkatársa. Egyik kezdeményezője volt a politológia oktatás bevezetésének, részt vett tematikája, tananyagai kidolgozásában. Tudományos érdeklődése kezdetben jelenkortörténeti témákra irányult, majd a politikaelmélet, a politológia felé fordult, s a választástudomány művelője lett. Elsősorban a választások, választási rendszerek

nemzetközi vonatkozásaival, elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. A TEMPUS és ERASMUS program tanszéki felelőseként az Európa-politika specializáció kidolgozója. A Politikatudományi Szemle konzulense, egy ciklusban tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Politikatudományi Szakbizottságának. Jelenleg is tagja a Budapesti Corvinus Egyetem Alkalmazott Politikatudományi Doktori Iskola Tanácsadó Testületének, és részt vesz a PhD képzésükben. Széchenyi professzori ösztöndíjban részesült.

Dr. Kovács László Imre 1978-ban végzett a JATE magyar–történelem szakán, azóta a tanszék munkatársa. Kezdetben az 1945 és 1947 közötti magyar politikátörténetet kutatta, s doktori disszertációját e témából védte meg 1984-ben. A '80-as évek végétől foglalkozik választáspolitikával, kandidátusi fokozatot – Fábián Györggyel közösen – 1986-ban szerzett. A Politikatudományi Szemle szakmai konzulense, tagja a Magyar Politikatudományi Társaságnak. Oktató munkája sokrétű: több kötelező és fakultatív kurzust vezet nappali és levelező tagozaton, a jogi kari képzésen túl tanít a szociológia és a kommunikáció szakokon is. Tagja az ÁJK Tanulmányi Bizottságának.

Dr. Molnár Judit 1987 óta van a tanszéken, oktatói tevékenysége mellett fő kutatási területe a Horthy-korszak, a magyar holokauszt, elsősorban a csendőrök szerepe a holokausztban Magyarországon, a Zsidó Tanácsok és a cionista vezetők tevékenysége 1944-ben. 2002-ben Habilitált. 2003 szeptembere óta Széchenyi István ösztöndíjas. 2004 júliusában a Magyar Nemzeti Múzeum Páva utcai állandó kiállítása Programirodájának igazgatójaként szervezi, irányítja az első magyar állandó

holokausz kiállítás a Holokausz Emléközpontban Budapesten.

Dr. Soós Edit kutatásával a szubnacionális integráció feltételrend-

szérét vizsgálja. Jean Monnet ösztöndíja keretében a helyi és regionális demokráciák fejlődését, Bolyai János Kutatási Ösztöndíja alatt az EU kohéziós politikáját, a decentralizált együttműködések gazdasági és szociális kohéziót erősítő szerepét vizsgálta. A regionális fejlődés perspektíváit megvitató hazai és nemzetközi konferenciák gyakori résztvevője. Oktatási tevékenysége az Európai Unió döntéshozatali folyamatára, a határ menti együttműködésekre, valamint

az Európai Unió és a Nyugat-Balkán kapcsolataira irányul.

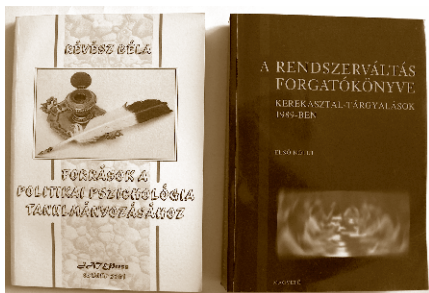
Dr. Löffler Tibor 1978 óta a tanszék oktatója. Kutatási területe a hatalom, autoritás és legitimitás fogalmi köréhez kapcsolódik, vizsgálva a hatalom-, autoritás- és legitimációs elméleteket, az autoritarizmus, a totalitarizmus, a konzervativizmus, a plurális demokráciák és kompetitív pártrendszerek politikai racionalitásait. Szakmai érdeklődési területe a politikai kommunikáció és a média politikai szerepe. Ösztöndíjas-ként a konzervativizmus témakörében az Uppsalai Egyetemen Svédországban és az EU legitimációs problémái témakörében Dániában folytatott tanulmányokat.

Dr. Gécz József Alajos 1976-tól a tanszék munkatársa, 1982-től egyetemi adjunktus. 1984-ben, a Soros Alapítvány támogatásával létrehozta az ún. dokumentációs és információs bázist, amely hozzáférhetővé tette az emigráns és a szamizdat irodalmat. Ideológia- és politikatörténeti témában számos tanulmányt, cikket írt. Ágh Attilával közösen „Rendszerváltók a baloldalon” címmel könyve jelent meg. 1991-től országgyűlési képviselőként a képviselői jogállással, a parlamentarizmussal valamint vidékpolitikával foglalkozik.

Dr. Fejes Zsuzsanna 2000 és 2003 között a tanszék PhD ösztöndíjasa volt, majd 2004-től egyetemi tanársegéd. Fő kutatási területe az európai államelmélet és az európai regionális politika, melynek keretében a határon átnyúló, euroregionális együttműködésekre koncentrált. Részt vesz az államelmélet főtárgy oktatásában, és az Európa politika speciális képzésben több fakultatív tárgy oktatója. 2005-ben rövidebb tanulmányúton vett részt Firenzében (European University Institut). A 2006

őszén induló Politológia alapszak egyik kidolgozója, majd tanszéki koordinátora. A Magyar Politikatudományi Társaság tagja.

Dr. Révész Béla fő kutatási területe a diktatúrák történeti és elméleti kérdé-

seinek vizsgálata. Ebben a témakörben több tanulmányt és – társszerzőségben – könyvet publikált; a forráskiadványai egy része digitalizálva is megjelent. A Soros Alapítvány, majd az OSA/CEU BF ösztöndíjai támogatták rendszerező- és kutatómunkáját. A Fekete Doboz Közalapítvány kuratóriumának elnöke.

A tanszék oktatóinak munkáját mintegy húsz éve segíti Kiss Györgyné Varga Anikó adminisztrátor.

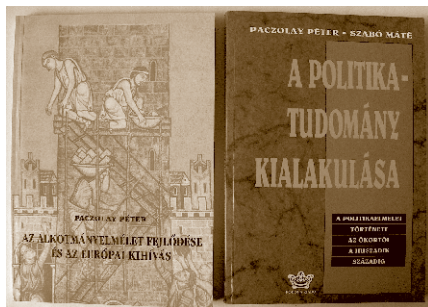
Kutatások

A politológiai oktatás sikeréhez elengedhetetlen a tudományterület legfontosabb műveinek és szerzőinek magyar nyelven történő megismertetése. 1989-ben a tanszék munkatársainak közreműködésével jelent meg a „Szöveggyűjtemény a politológia oktatásához” (szerk.: Balogh László – J. Nagy László), ezt követően pedig 1995-ben a Politológiai szöveggyűjtemény (szerk.: Kovács László Imre). Az első ízben magyarul megjelenő szemelvényeket a tanszék oktatói – dr. Fábián György,

dr. Majsa József, dr. Soós Edit – fordították.

A Politológiai Tanszéken a politikaelmélet tárgykörében több – főleg az OTKA által támogatott – kutatás indult meg, és folyik jelenleg is.

Paczolay Péter kutatási területe kezdetben az államfogalom, a jogfilozófia, illetve a politikaelmélet története volt. Ez utóbbi témában jelent meg a Szabó Mátéval közösen írt, a politikaelmélet történetét bemutató munkája, mely 1984 óta az ország számos egyetemén és főiskoláján kötelező tananyag (A politikatudomány kialakulása. A politikaelmélet története az ókortól a huszadik századig, 1996).

Szintén hosszabb ideje kutatja az államelmélet kérdéseit, az államfogalom történetét, a szuverenitás mibenlétének változását. A kilencvenes években érdeklődése az alkotmánybíráskodás és az összehasonlító alkotmányjog felé fordult (ennek egyik eredménye az Alkotmánybíráskodás – alkotmányértelmezés c. kötet 1995-ben). Az utóbbi években az európai jog egyes kérdéseit, az Európai Bíróság szerepét, a nemzeti alkotmányok és az Európai Unió viszonyát, a szuverenitás és a föderáció összefüggését kutatja (e tanulmányok gyűjteménye Az alkotmányelmélet fejlődése és az európai kihívás, 2003.).

A másik irány, a választáspolitikai

kutatást az 1990 óta e témában folyó tudományos munka alapozza meg. A kutatásban részt vevő két vezető oktató dr. Fábián György és dr. Kovács László Imre kiemelkedő tevékenységéért Széchenyi Professzori Ösztöndíjat kapott. Eddig három nagyobb projekt indult el: 1. Választási és politikai rendszerek összefüggései a modern demokráciákban (OTKA T 013915, 1994–1997); 2. Választások és választási rendszerek az Európai Unió tagországaiban (OTKA T 029347, 1999–2001); 3. Választások az Európai Parlamentben az Európai Unióban – és Magyarországon (OTKA T043209, 2003–2005). A kutatások eddigi eredménye több monográfia, szöveggyűjtemény, számos tanulmány – többek között tananyagként is felhasználható a Voksok és mandátumok (1998) és a Parlamenti választások az Európai Unió országaiban (1945–2002) című könyv (2004) – melyek révén a szegedi választáspolitikai műhely országosan ismertté és elismertté vált.

A harmadik kutatási terület a totalitarizmus elméletek. Ebben a témakörben „A totalitarizmus elméletek történeti összehasonlító elemzése” (OTKA T 029971, 1999–2002) címmel folyt munka, melynek eredményeként számos tudományos, és a hallgatók felkészülését elősegítő publikáció is megjelent, például Majsa József: Raymond Aron Európáról [In.: Értékek, érdekek és szakpolitikák az Európai Unióban (1999)].

A tanszék valamennyi oktatója részese a negyedik iránynak, az Európai Unióhoz kapcsolódó kutatásoknak. Ennek egyik részterülete az európai tapasztalatok sokszínűségét is bemutató, rendszerező, összehasonlító jellegű munka. „Az önkormányzati rendszer közigazgatási, alkotmányjogi és hata-

lompolitikai összefüggései” (OTKA T 01799) című kutatás a demokratikus hatalomgyakorlás kritériumrendszerének vizsgálatával a magyar önkormányzati rendszer kompatibilitását is az elemzés tárgyává tette. Ez a program alapjául szolgált egy doktori értekezésnek: Soós Edit: „Integráció és regionalizmus” címmel, mely a hallgatók számára hasznos oktatási segédanyagként szolgál. A regionalizmus újabb aspektusa a határon átnyúló együttműködések vizsgálata, amelynek kutatása „A határ menti együttműködések jogi és közigazgatási háttere, az együttműködés továbbfejlesztésének lehetséges irányai” (OTKA T 042892, 2003–2006) című pályázat révén jelenleg is folyik.

Molnár Judit, a Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszékhez kapcsolódó OTKA pályázat résztvevője (2003–2006). Ennek célja a „Zsidók és cigányok a holokauszt idején Magyarországon” című szöveggyűjtemény összeállítása. Számos hazai és külföldi levéltárban, tudományos intézményben folytat kutatásokat. Fontosabb ösztöndíjai: Soros ösztöndíjas volt két éven keresztül (1989–1991), majd Eötvös Ösztöndíjjal New Yorkban kutatott 1997-ben, ezt követően a Yad Vashem Intézetben (Jeruzsalem) 1999-ben 4 hónapot töltött, valamint a United States Holocaust Memorial Museum-ban 2001-ben 4 hónapig tartózkodott ösztöndíjasként.

Külkapcsolatok

A tanszék több mint egy évtizede birközi nemzetközi kapcsolatokkal. 1996 és 1999 között a dániai Aalborg, a németországi Trier, a svédországi Lund egyetemével, valamint a debreceni és miskolci egyetemmel együtt a TEMPUS

programban dolgozta ki és vezette be az Európa-politika graduális és posztgraduális képzést. A TEMPUS oktatói és hallgatói mobilitási programjának köszönhetően a tanszék minden oktatója és több hallgató is megfordult a három külföldi egyetemen, és több külföldi oktató látogatta meg a tanszéket. 1999 óta az Erasmus szerződés értelmében minden évben három hallgató tud öt hónapos részképzésben részt venni az aalborgi egyetem Európa intézetében.

A tanszék jövője: politológia szak az Állam- és Jogtudományi Karon

A Bologna-folyamatnak megfelelően a sikeres akkreditációs eljárás után, a 2006/2007. évi tanévben a tanszék gondozásában indul el a 3+2-es rendszerű politológia alapképzési szak – bővítve ezzel az Állam- és Jogtudományi Kar képzési kínálatát.

Az alapszak célja olyan politológusok képzése, akik ismereteket szereznek a társadalom politikai rendszerére és viszonyaira, azok főbb törvényszerűségeire, a politikai intézményekre, a politikai hatalom szervezetére és azok működésére vonatkozóan. Alkalmassá válnak arra, hogy részt vegyenek a politikával kapcsolatos szakértői anyagok előkészítésében, segítséget nyújtsanak a politikatudományi kutatások elvégzéséhez, politikai szakértők mellett politikaelméleti részelemzéseket készítsenek; részt vegyenek a civil társadalom, az önkormányzatok, a tömegkommunikációs, szakmai érdekképviseleti, nemzetközi szervezetek munkájában, továbbá kellő mélységű elméleti ismerettel rendelkezzenek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

A politológia alapszak tananyaga a szakmai ismeretekhez szorosan kapcsolódó tárgyakra épül. Alapvetően két ismeretkörre oszlik: társadalomtudományi alapismeretekre (politikai szociológia, társadalomfilozófia, közgazdaságtan, kommunikációelmélet) és szakmai törzsanyagra (politikatudomány alapjai, egyetemes és magyar politikai gondolkodás története, magyar politikai rendszer, jogi ismeretek, nemzetközi viszonyok elmélete, stb.).

A tanszék oktatói jelentős feladatot vállaltak az Állam- és Jogtudományi Kar másik, szintén a 2006/2007-es tanévben induló nemzetközi tanulmányok alapképzési szakjának munkáiban is. A szak multidiszciplinaritásából adódóan a nemzetközi tanulmányok leendő hallgatói a Politológiai Tanszék oktatóinak köszönhetően sajátíthatják el a politikatudománnyal kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket.

A politológus képzés során a tanszék fokozott figyelmet fordít a tehetséges hallgatók alaposabb felkészítésére, ami- ben jelentős szerepet játszik a tudományos diákköri tevékenység. A Politológiai és Államelméleti Tudományos Diákkör három évvel ezelőtt indult el. A kéthetenkénti üléseken a hallgatók előadások formájában mutatják be saját munkájuk eredményeit. A vitával fűszerezett előadásoknak is köszönhetően a 2005. évi OTDK-n hat dolgozattal versenyeztek a TDK tagjai, és közülük egy különdíjban részesült.

Dr. Fejes Zsuzsanna
egyetemi tanársegéd
Dr. Majsa József
egyetemi adjunktus
Szakács Ildikó Réka
PhD hallgató

Az Amerikai Jogi Szakértői Képzés

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Összehasonlító Jogi Intézetének keretein belül évek óta sikeresen működik egy francia és egy német nyelvű jogi képzés. Ennek tapasztalatait felhasználva, és az angol nyelv mindennapos hasznosságát szem előtt tartva intézetünk 2005. szeptemberében útjára indította az Amerikai Jogi Szakértői Képzést.

Előadás közben...

A két éves képzés beindításáról az SZTE és testvéregyeteme, az Ohio állambeli Toledoi Egyetem képviselői 2005 tavaszán határoztak. Ennek értelmében a résztvevők minden szemeszterben két amerikai vendégprofesszor egész hétvége előadását hallgatják végig, mely tantárgyakból aztán az amerikaival teljesen megegyező vizsgát kötelesek tenni.

Az előadásokat heti négy szeminárium egészíti ki, melyek között helyet kapnak mind a jogi témájú, mind a szakfordítói órák. Előbbi szemináriumokat magasan képzett jogászok, utóbbiakat pedig az Idegennyelvi Lektorátus angol szakfordítói képzésének nyelvtanárai tartják.

2005 szeptemberében 23 hallgató kezdte meg tanulmányait, közülük hatan diplomás jogászok. Számukra - és

valamennyi jövőbeli hallgató számára - a legnagyobb előnyt az angol jogi szaknyelv megismerése mellett egy olyan gondolkodásmód elsajátítása jelentheti, mely hiányzik a mindennapos jogi oktatásból. Az angolszász jogrendszerekre jellemző jogeseteken keresztül történő tanulás révén ugyanis olyan gondolkodásmódra tehetnek szert a résztvevők, amelynek segítségével majdan sokkal hatékonyabban lesznek képesebbek egy-egy problémát átlátni, és a helyes döntést megtalálni. A jogászai munkának ugyanis nem pusztán a jogszabályok alapos ismerete képezi részét, hanem azoknak a mindennapok követelményeihez való alkalmazása is. Emellett nem titkolt célunk, hogy a francia jogi képzés "stage"-ához hasonlóan lehetőséget teremtsünk a legkiválóbb hallgatóinknak, hogy amerikai ügyvédi iro-

A Toledoi Egyetem címere

dában egy meghatározott időtartamú szakmai gyakorlatot teljesíthessenek.

A képzés részeként egy nulladik, előkészítő évfolyam is működik. Ennek létszámára és az eddigi tapasztalatokra is tekintettel bizton állíthatjuk, hogy a

2006 szeptemberében induló második csoport létszáma meg fogja haladni a mostanit.

A hallgatókkal történt utólagos beszélgetéseket, az amerikai vendégprofesszorok véleményeit és a saját, belső tapasztalatainkat is alapul véve bátran kijelenthetjük, hogy a képzés eddig igen sikeresnek bizonyult. Az amerikai professzorok közvetlensége és kedvessége gyorsan feloldotta az oktató és a diákok között ilyenkor szokásosan tapasztalható távolságot. A hallgatók az első hetek – a szokatlan és a kizárólagos angol nyelvű tantárgyak miatt jelentkező – nehézségei után hamar felvették a ritmust, olyannyira, hogy az eljárásjogot oktató Daniel Steinbock professzor annyira elégedett volt a vizsgákkal, hogy elmondása szerint egyes dolgozatok még az amerikai diákok produkcióját is képesek lennének felülmúlni.

Dr. Mezei Péter
egyetemi tanársegéd

Toledoi látkép

Bemutatkozik az Európa-tanulmányok Központ

A Szegedi Tudományegyetem Európa-tanulmányok Központja 1998-ban az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja és a Külügyminisztérium megállapodása alapján, Phare pályázati támogatással jött létre egy országos hálózat részeként, mely eredetileg 14 tagot számlált, majd további intézmények kérték felvételüket a hálózatba, s így ma összesen 17 taggal működik.

Az ETK hálózat felállításának célja az volt, hogy az Európa-tanulmányi Központok az őket befogadó egyetemeken belül aktív szerepet vállaljanak az EU csatlakozás közeledtével egyre sürgetőbbé váló uniós szakemberképzésben. Ezen fő kereten belül azonban az intézmények meglehetősen szabadsággal, a helyi viszonyoknak, igényeknek megfelelően alakították ki profiljukat, képzési kínálatukat.

Nagyon hasonló tendencia figyelhető meg az ETK-k egyetemeken belüli pozíciójának alakulásában, változásában országszerte. Megalakulásukkor ezekre az intézményekre hárult az a feladat, hogy az egyetemeken már meglévő, különféle karokon elinduló EU vonatkozású kurzusokat számba vegyék, feltárják, és mind a belső, mind a külső környezet (pl. a hálózat) felé is kommunikálják ezek létét, valamint, hogy a karok munkájának koordinációját támogassák, s az európai ügyek iránt érdeklődést mutató hallgatókat segítsék az EU stúdiumokhoz való hozzáférésben összegyetemi szinten. A szegedi ETK például megalakulása óta egészen 2005. februárjáig ún. központi funkcionális egység volt, ami az előbb vázolt szerepkör ellátásához megfelelt, az Európa-tanulmányok Központ to-

vábbfejlődését azonban már gátolta. Az Európai Unióhoz való csatlakozás közeledtével az egyes karokon megerősödtek, önállóvá váltak az EU-val kapcsolatos képzések, ennek következtében az ETK koordinációs szerepe azonban egyre inkább beszűkült.

Ugyanakkor Magyarország Európai Unió tagja új kihívásokat is jelent, ezért az SZTE vezetése úgy döntött, hogy az ETK-t támogatja a megújulásban, így 2004. januárjától az intézet élére új igazgatót jelölt ki dr. Trócsányi László személyében, aki kinevezése idején már készülődött hazatérni Brüsszelből, ahol a megelőző években Magyarország belgiumi és luxemburgi nagykövetségként tevékenykedett.

Ahhoz, hogy az ETK a meglévő feladatait elláthassa és új célokat tűzhessen ki maga elé, elengedhetetlen volt, hogy az egyetemen belüli státusunkon változtassunk, és – a korábbi bizonytalan szervezeti elhelyezkedés helyett – 2005 elejétől már az Állam- és Jogtudományi Kar kötelékébe tartozunk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a többi kartól elszeparálódottunk volna, sőt igyekszünk a karok közti együttműködésünket megerősíteni és élővé tenni. A korábbi ETK igazgatók, *dr. Csernus Sándor, dr. Monok István, dr. J. Nagy László és dr. Anderle Ádám* által lerakott alapokról indulva, s onnan továbbfejlődve, munkánk során végig arra törekedtünk, hogy az SZTE karaival a lehető legtöbb kapcsolódási pontot találjuk meg.

Nem csak az SZTE-n belüli hely-

zetünket kellett rendeznünk ahhoz, hogy munkánkat hatékonyan tudjuk végezni. A megszorodott feladatok szükségessé tették az ETK munkatársak létszámának bővítését is, s ennek eredményeképpen alakult ki a jelenlegi hét fős csoport.

Eredményeink Új képzési programok

Az elmúlt két év során a legfontosabb előrelépéseket képzési kínálatunk bővítése terén értük el. 2005 őszén a franciaországi Jean Moulin Lyon III egyetemmel közösen indítottuk el a francia nyelvű két éves Európai-jogi Master képzésünket, mely az Összehasonlító Jogi Intézet által szervezett három éves francia jogászképzéshez szervesen kapcsolódik. A Master képzést jelenleg mindkét évfolyamnak (Master 1 és Master 2) megindítottuk, összesen 23 hallgatóval. A képzésre – és így a Lyon III. Egyetemre is – beiratkozott hallgatók mindegyike magas fokú francia nyelvtudással és jó tanulmányi eredményekkel bír. A képzéshez a francia állam a budapesti Francia Köztársaság Nagykövetsége útján anyagi segítséget nyújt. A képzést az ETK-n belül Eric Blin koordinációs igazgató vezeti Traser Julia oktatási felelőssel együtt.

A képzés első évében diákjaink egyaránt járnak elméleti órákra és szemináriumokra is, ami hetente 8-10 plusz órát jelent számukra. Az első év második félévében lehetőség van arra is, hogy diákjaink francia vagy magyar nyelvterületen, európai jogi témákkal is foglalkozó vállalatoknál szakmai gyakorlaton vegyenek részt. A Master képzés második éve kutatásorientált: kevesebb óraszám mellett (a tantárgyak

oktatása itt már tömbösítve történik), több idő jut a szakdolgozat elkészítésére, melynek megírását – a francia követelményeknek megfelelően – francia és magyar konzulens szakmai irányítása segíti.

A kétéves tanulmányok során a hallgatók széleskörű ismeretekre tesznek szert az Európa-jog anyagi és eljárásjogából, európai integrációtörténetből, nemzetközi gazdasági ismeretekből, francia metodológiából, stb. Az oktatás a francia partneregyletem képzési tervének megfelelően folyik francia és magyar oktatók részvételével. A képzésben elsődleges szerepe van a francia nyelv ismeretének, használatának és a szaknyelv elsajátításának. A képzést sikeresen elvégzett hallgatók a Jean Moulin Lyon III. Egyetem diplomáját kapják (Master de Droit Européen).

A 2006/2007. évi tanév őszi félévében az ETK gondozásában, dr. Trócsányi László szakfelelős irányításával, dr. Majsa József koordinációs igazgató vezetésével és Szakács Ildikó Réka képzési asszisztens közreműködésével indul el a nemzetközi tanulmányok alapképzé-

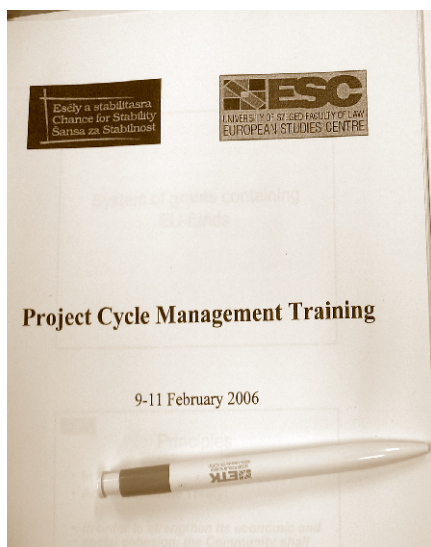
si szak, mely a társadalomtudományi képzési területen belül a politikatudományi képzési ágban helyezkedik el.

A szak indításának célja olyan nyelveket tudó, elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik felkészülten tudják képviselni a minisztériumokat, a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező közigazgatási, gazdasági, kereskedelmi, turisztikai intézményeket. Hallgatóink képesek lesznek helyt állni a különböző külpolitikai és külgazdasági kutatással foglalkozó akadémiai, egyetemi, illetve piaci szférához tartozó intézetekben.

Ők lesznek azok a szakemberek, akikre mind regionális, mind megyei-kistérségi, mind pedig önkormányzati szinten szükség van és lesz, hogy a képzés során elsajátított tudásuk birtokában a régiókat azok tágabb környezetében lássák.

A képzés két fő részre bontható: leendő hallgatóink az alapozó törzsanyag tantárgyai (Bevezetés a közjogba, Politológia, Közgazdaságtan, Szociológia, Filozófia) segítségével sajátítják el azokat az ismereteket, melyekre a szakmai törzsanyag kurzusai (európai uniós, jogi, történeti és civilizációs, gazdasági, földrajzi, politikai ismeretek) épülnek. Az elméleti és gyakorlati képzést négyhetes szakmai gyakorlat, a szakdolgozat védése és a három részből álló záróvizsga zárja.

Tekintettel arra, hogy a nemzetközi tanulmányok multidiszciplináris ismereteket nyújt, tanáraink az Állam- és Jogtudományi Kar, a Bölcsészettudományi Kar, a Gazdaságtudományi Kar, a Természettudományi Kar és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar legjobbjai, akik örömmel vállalták a nemzetközi tanulmányok elvégzéséhez

szükséges szerteágazó, több tudományterületet átfogó ismeretanyag oktatását.

A két új képzési program mellett olyan rövidciklusú továbbképzéseket is megvalósítottunk, melyek az önkormányzati, vállalkozói és a civil szféra aktuális igényeihez igazodnak. A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Multiplikátor Képzési Programjának technikai koordinációját például az ETK látta el a Dél-Alföldön a Tempus Közalapítvány megbízásából. A 2004-ben kezdődött és 2005 nyarán zárult programban 120 szakember vett részt pályázatiírói képzéseken.

A Regionális Operatív Program 3.1.2 intézkedésének keretében támogatott pályázatiírói képzések szakmai koordinációját régióinkban szintén az ETK végzi 2005-2007 során. Eddig egy képzési program valósult meg Szegeden, kettő pedig Békéscsabán.

Kapcsolódásunk a Szegedi Folyamathoz

Az Európa-tanulmányok Központ határon átnyúló tevékenységeit elsődlegesen a Szegedi Folyamatként megismert, s a Délkelet-európai Stabilitási Egyezményben is elismert kezdeményezés célkitűzéseire kívánja igazítani.

Ezzel összhangban, olyan programokban kívánunk részt venni, melyek közös célja, hogy általuk elősegítsük az Európai Unió értékeinek a Délnyugat-Balkán felé történő közvetítését, a cél régió demokratizálódási folyamatának erősítését. Egy felsőoktatási intézmény részeként ehhez a munkához tudás-transzferrel, szakmai tapasztalatok átadásával, a kommunikáció elősegítésével tudunk hozzájárulni, s program-

jainkat ennek a célnak kívánjuk alárendelni.

Az „Esély a stabilitásra” Közalapítvány anyagi és az Alkotmányjogi Tanszék szakmai támogatásával lebonyolított projekt során kerekasztal beszélgetést szerveztünk 2005. január 20-án, melyen a DKMT Eurorégió magyar megyéiből és a Vajdaságból érkező civil szervezetek, önkormányzatok képviselői, valamint az SZTE, Szeged Város, az Újvidéki Ökumenikus Szeretetszolgálat, a Társaság a Szabadságjogokért és a Károli Gáspár Református Egyetem előadói vettek részt, összesen mintegy hetvenen. A programmal kapcsolatos információk hozzáférhetőek honlapunkon, ahol megtalálhatóak a projekt keretében alkotott CD tartalmából készített rövid kivonatok is.

Azon túlmenően, hogy meggyőződésünk szerint a projekt elérte – a címében is megfogalmazott – célját, a kezdeményezés sikere nagy ösztönzést jelentett számunkra, hogy további határon átnyúló programokban is részt vállaljunk.

További projektek

Ezen előzmény után számos egyéb projektet valósítottunk meg 2005-ben az „Esély a Stabilitásra” Közalapítvány támogatásával.

Kilenc szerbiai vendéghallgató kapott lehetőséget arra, hogy egy négyhónapos ösztöndíj keretében a Szegedi Tudományegyetemen az Európai Unióval kapcsolatos kurzusokat hallgassanak 2005 márciusa és júniusa között.

Szerveztünk egy Mini Roadshow-t, melynek állomásai az Újvidéki Egyetem, a Belgrádi Egyetem, valamint a Nisi Egyetem voltak. A program ke-

retében a társintézmények hallgatói és oktatói arra vonatkozó előadásokat hallhattak, hogy mit jelent Magyarország számára az Európai Unióhoz való csatlakozás, milyen változásokat, nehézségeket jelent az új helyzet, s hogy milyen lehetőségek nyíltak meg az ország, s benne a diákság számára.

Projektciklus-menedzsment továbbképzéseket valósítottunk meg szerbiai civil szervezetek, önkormányzati munkatársak, cégek képviselői számára magyar és angol nyelven. A hasonló képzési programok jelentőségét az adja, hogy a résztvevők képesek lesznek az általuk képviselt intézmények, cégek, s ezáltal végső soron az adott régió forrásteremtő képességét javítani, hiszen a rendelkezésre álló támogatási, fejlesztési összegeket nagyobb arányban tudják majd sikeres pályázatok útján lehívni, s a nyertes projekteket a szigorú elszámolási követelményeknek megfelelően megvalósítani.

„Az információk áramlása az Európai Unióban, a média helye és szerepe az európai integrációban” címmel konferenciát szerveztünk 2005 áprilisában.

Rendezvényünk célja az volt, hogy a résztvevő szerbiai média szakemberek segítséget, gyakorlati tanácsokat kapjanak arra vonatkozóan, hogyan lehet a széles közvéleményhez hatékonyan és lehetőség szerint minél kevesebb hibával eljuttatni az európai integrációval kapcsolatos híreket, információkat.

A felsorolt programokat 2006-ban is megvalósítjuk. Idén [2006] februárban hatvan szerbiai szakember vett részt Projektciklus-menedzsment képzésinken, s jelenleg is Szegeden tartózkodik tíz szerbiai egyetemista (nagyreszt újvidéki joghallgató), akik az EU-val kapcsolatos kurzusokat látogatnak az SZTE különböző karain.

Egyéb, határon átnyúló projekteken pedig nem projektgazdaként, hanem más szervezetek partnereként szerepelt

az Európa-tanulmányok Központ. A Duna-Körös-Maros-Tisza Eurorégiós Fejlesztési Ügynökség partnereként például ötször háromnapos projektciklus-menedzsment képzés megvalósításában közreműködünk 2005 októbere és decembere között. Ezen a programon 150 személy vett részt, akiket a DKMT Kht. Szerbia és Montenegróból hívott meg.

A legfrissebb partnerségi programunk pedig a topolyai Vidékfejlesztési Gyűjtőközponthoz kötődik. A vajdasági civilszervezet 2005. február 25-én szakmai-közéleti konferenciát szervezett Tóthfaluban, ahol az ETK koordinációjával az ÁJK munkatársak előadásai adták az európai uniós témákat felölelő szakmai program gerincét.

Az SZTE ÁJK–DÉMÁSZ közös pályázati felhívása

Az Európa-tanulmányok Központ kezdeményezésére az SZTE ÁJK és a DÉMÁSZ Rt. 2005 október 13-án együttműködési megállapodást írt alá, melynek keretében az energiaipart érin-

tő tanulmány írására vonatkozó pályázati felhívást tettek közzé az egyetem hallgatói körében.

A felhívásra 37 jelentkezés érkezett. A vállalkozó szellemű diákoknak 2006 április végéig kell leadniuk pályamunkáikat. A legjobb dolgozatok szerzői komoly pénzjutalomban részesülnek.

Egy ifjúsági koordinációs és szolgáltató egyesület felkérésére közreműködünk egy érettségi előtt álló fiatalok számára megrendezett tanulmányi verseny szakmai háttérének kidolgozásában. A verseny az említett korosztály figyelmét ráirányította az Európai Unió minden napokban betöltött szerepére, feladataira, valamint ösztönzőleg hatott a további ismeretszerzésre is. Az ETK több munkatársa az egyes fordulók kérdéseinek és tematikájának kidolgozásával, valamint az ismeretek ellenőrzésével vette ki részét az egyesület által lebonyolított versenyből.

**Szekeres Ildikó
projekt menedzser**

A közvetítésről

Jogászok, főként ügyvédek és bírák körében egyáltalán nem ismeretlen az a tevékenység, amit a közvetítés (vagy a több helyen szinonimaként használt mediáció) elnevezés takar. Egy olyan vitarendezési eljárásról van szó, amelynek célja a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése a vitában nem érintett, harmadik személy bevonásával.

A 2002. évi LV. törvény végül jogforrási szinten is elismerte e jogintézmény létjogosultságát polgári jogviták (a munkaügyi jogvitákat is ideértve) esetében.

Ezzel az eljárással választási lehetőség adódott a vitában állók számára, hogy ügyükkel rögtön bírósághoz fordulnak, vagy megpróbálnak közvetítői eljárás keretében megállapodni.

A peres eljárás ugyanis számos alkalommal nem váltotta, illetve váltja valóra a hozzá fűzött elvárásokat. A közismert peres eljárás a bírósági rendszerhez kötődő nyilvános, nem önkéntes vitamegoldási eljárás, amelyben egy pártatlan döntéshozó személy – általában bíró – jár el, aki egy szigorúan meghatározott eljárási rend betartása mellett kötelező erejű, végrehajtható határozatot hoz. Nemcsak hazánkban, de külföldön is számos bírálat érte, s éri ezt az eljárást, amellyel szemben általában a következő kritikai észrevételeket fogalmazták meg.

Az eljárás ellenséges természete következtében a felek között kialakuló ellenszenv jelentős gátjává válik további együttműködésüknek, ami végérvényesen lezárhatja a konszenzusra jutás lehetőségét. Ez kiegészül azzal, hogy a felek mindent megtesznek az immár ellenfél-

Dr. Rázs Molnár Krisztina egyetemi adjunktus

lé vált másik személy és nyilatkozatai hitelének rontására, tovább mérgezve ezzel a köztük kialakult viszonyt.

Az egyik legközismertebb kritika, hogy az eljárás költséges, bonyolult és meglehetősen lassú.

A peres eljárás olyan kérdésekre korlátozódik, amelyek jogi köntösbe öltöztethetők, vagyis peresíthető követeléssé transzformálhatók. A jogi képviselők vagy tanácsadók jogi alapokra helyezik az ügyet (általában tekintet nélkül a felek közötti kapcsolatra). A per ezután e jogalap illetve a bizonyítékok védelme illetve megdöntése köré összpontosul, amiben a felek kevésbé játszanak aktív szerepet, inkább képviselőik csupán marginális résztvevők. A felek közötti nézeteltérés valódi gyökere sokszor felátlatlan marad.

A bíróság ítélete nem túl rugalmas; ha az egyik félnek igazat ad, a másik elveszíti a pert; csak ritkán ad helyet a kreativitásnak, építő jellegű, integratív megoldásoknak. Az ítélethez vezető úton a felek is erre készülnek: az egyik nézetnek a másik teljes kiszorítása útján történő uralomra jutás a cél, mintsem az eltérő nézetek közötti közös nevező megtalálása.

A felektől immáron elidegenedett eljárás a végrehajtásban „csúcsosodik ki”, hiszen az ítéletet adott esetben igazságtalanságként megélő pervesztes fél nem feltétlenül nyugszik bele az önkéntes teljesítésbe. Az ítélet végrehajtásáig tehát még több idő telik el, ami újabb energiákat emészt fel.

A peres eljáráshoz képest tehát szükségesnek mutatkozott olyan eljárási formák intézményesített keretek közötti életre hívása, amelyek többé-kevésbé ki tudják küszöbölni az imént említett tényezőket, ugyanakkor a legtöbbet tudnak megőrizni a peres eljárás pozitív, garanciát jelentő tulajdonságaiból. Arra volt tehát szükség, hogy optimális módon tudják ötvözni. Egyrészt azt, hogy összességében időt, pénzt lehessen megtakarítani, a döntés tartalmának kialakítása a felek hatáskörében maradjon, s rugalmasan alkalmazkodjon az ügy tartalma által megkívánt igényekhez s lehetőség szerint ne legyen nyilvános, másrészt, hogy az eljárásban biztosított legyen a harmadik személy pártatlansága, semlegessége, legyenek megfelelő összeférhetetlenségi, titoktartásra vonatkozó szabályok.

Több olyan eljárási forma is kialakult, amelyek különböző mértékben tartalmazzák ezeket az ötvözni kívánt elemeket. Ezeket a „más” eljárásokat nevezzük alternatív vitamegoldási eljárásoknak. Ide tartozik, pl. a közvetítés, a békéltetés, választott- vagy döntőbíráskodás, de számos más eljárás is.

A felek és a közvetítő megegyezésétől függően a közvetítési eljárás menete nagy vonalakban általában a következő sémát követi:

Még a közvetítés érdemi részének megkezdése előtt lehetőség van arra, hogy bizonyos eljárási szabályokat a felek maguk alakítsanak ki, mintegy „testre szabják” az eljárást.

Az eljárási kérdésekben történő megállapodást követően kezdetét veszi az eljárás tartalmi része, ami egy információgyűjtő szakasszal indul. Fontos, hogy a közvetítő nem ismeri az ügy hátterét, csupán annyit, amennyi annak eldöntéséhez szükséges, hogy megindulhat-e az eljárás, illetve ő maga részt vehet-e abban.

Ezután mindkét fél személyesen mondja el az esetről, amit lényegesnek tart.

Az információgyűjtés után az elhangzottak alapján a felek a közvetítő segítségével közösen meghatározzák azokat a vitás pontokat, problémákat, amelyekre az eljárástól megoldást várnak.

Ezek után a közvetítő segítségével megegyeznek arról, hogy a lista egyes elemeiről milyen sorrendben szeretnének tárgyalni, majd megkezdődik a közvetítés érdemi része: a felek az általuk meghatározott sorrendben megpróbálják megoldani az egyes problémákat, vitás pontokat. Fontos az az elv, hogy ha egyes kérdésekben már megegyezés született, az mindaddig nem kötelezi a feleket, amíg minden egyes kérdésben meg

nem állapodtak. Így lehetséges az egyes változatok közötti alku, különösen összetett ügyek megbeszélésekor. Ez a rész további szakaszokra bontható, amelyek közül a közvetítővel történő külön-külön megbeszélést érdemes kiemelni.

A közvetítés főszabály szerint a felek együttes jelenlétében zajlik, de a felek megállapodásától függően lehetőség van arra, hogy a közvetítő az eljárást külön-külön tartott megbeszélések formájában folytassa le. Előfordulhat ugyanis, hogy a felek már az eljárás kezdetétől fogva (vagy annak egy későbbi szakaszában) elzárkóznak egymás jelenlétében az információcserétől, vagy a tárgyalás bármilyen oknál fogva holtpontra jut. Úgy lehet ezt áthidalni, hogy a felek egyenként folytatnak megbeszélést a közvetítővel, adott esetben olyan információkat is megosztva vele, amit a másik félnek nem kívánnak a tudomására hozni. Az egyenkénti megbeszélés során a közvetítő segíthet az egyes alternatívák mérlegelésében is. A megbeszélés után, amikor a felek újra együtt vannak, – a felek helyzetének ismeretében – a közvetítő segíthet egy közös rendezési elv kialakításában, ami az adott kérdésre vonatkozóan meghatározhatja egy konszenzus (vagy kompromisszum) alapját. A közvetítő iránti bizalom és a titoktartás fontossága ebben az eljárási szakaszban a legkézzelfoghatóbb.

Ha minden, az eljárás kezdetén megjelölt kérdésben megegyezés született, a felek teljes egészében, előlről áttekintik a vita egyes pontjaira kimunkált megoldásokat. Ha megfelelőnek tartják, sor kerülhet a megállapodás írásba foglalására. A dokumentum megszüvegezése a közvetítő feladata, és azt együttesen, mindkét félnek személyesen kell aláírni. Ezzel az eljárás befejeződik.

A közvetítés során tehát az alternatív vitamegoldási eljárásokkal kapcsolatban felmerült elvárások a következőképpen valósulnak meg:

Az idődimenziót tekintve a közvetítés alkalmazása azzal az előnnyel jár, hogy akár azonnal hozzá lehet kezdeni a konfliktus rendezéséhez, az időpont egyeztetése csak a felek és a közvetítő megegyezésétől függ. Másrészt a közvetítés a vita természetétől és bonyolultságától függően általában néhány héten belül lezárul, de van, mikor egyetlen megbeszélés is elegendő ahhoz, hogy a felek között megegyezés szülessen.

Amikor a közvetítés költségtenyezőit vesszük számba, először azokra a kiadásokra gondolunk, amelyek fizikailag vagy bankátutalásként elektronikusan ténylegesen megtörténnek (materiális költségek). Ide tartozik például a szakértői díj, ügyvédi díj, a munkától való távolmaradás költsége, stb. Ez az eljárásba bekapcsolódó szakemberek számától, az eljárás hosszúságától függően változhat. Nyilvánvaló, hogy minél összetettebb egy ügy, annál nagyobb a „vitamegoldási költségvetése”, legyen szó akár közvetítésről, akár peres eljárásról. A szakemberek azonban egyetértenek abban, hogy ugyanaz az ügy takarékosabban oldható meg közvetítéssel, mint peres eljárás keretében.

Felmerül azonban egy sor más költség is, ami – bár esetenként nehezen

becsülhető meg – ennek ellenére egy nagyon is létező terhet jelent. Ebbe a körbe tartozik például az a „pszichés költség”, amelyet a pereskedőnek a tárgyaláson és a mindennapjaiban a stressznek köszönhetően „meg kell fizetnie”. Ezek a költségek a közvetítés természetének köszönhetően igen alacsonyak.

Az ügy feletti rendelkezés megőrzése a közvetítés egyik legfontosabb előnye, hiszen minden egyes kérdésben maguk a felek döntenek arról, hogy mi legyen a megállapodás tartalma. De ebben a körben kell megemlíteni azt a tényt is, hogy a felek részvétele önkéntes, valamint az is, hogy ők határozhatják meg az eljáró személyt is, s a felek azt is szabadon dönthetik el, hogy milyen kérdéseket tartanak fontosnak tisztázni az ügy teljes rendezéséhez.

A közvetítésen főszabályként csak az érintett felek, esetleg képviselőik és a harmadik pártatlan személy vagy testület vesznek részt (nem nyilvános). Vagyis ebben az eljárásban a bizalmi elem hangsúlyossá válik.

Ugyanakkor le kell szögezni, hogy minden elemében ideális eljárás nincsen, és ez így van a közvetítés esetében is. Számos előnye mellett számolni kell hátrányos vonásaival is, amelyek hatással lehetnek arra, hogy a felek a közvetítést választják vagy maradnak a hagyományos eljárásoknál.

A közvetítés árnyoldalait leginkább olyan garanciák hiánya vagy mérsékeltebb fokú biztosítása jelenti, amelyekkel a bírósági eljárás során számolni lehet.

Az első fogyatékoság, amit a közvetítéssel szemben meg kell említeni az, hogy önkéntes jellegénél fogva nehéz, sőt előfordul, hogy nem lehet a másik felet „megnyerni” az eljárásnak. Ha ez történik, a bírósági per marad az egyetlen megoldás.

Többször hangoztatott kifogás a közvetítéssel szemben, hogy nem garantált az ügy befejezése, hiszen meglehet, hogy nem születik megegyezés. Ekkor rendszerint marad a bírósági (vagy választott bírósági) eljárás. Ennek az a hozadéka, hogy mind időben, mind költségeit tekintve a közvetítés költségei végül hozzáadódnak a bírósági eljárási költségekhez, amivel nemhogy csökkent volna, de még nőtt is a kiadás.

A nyilvánosság kizárása nem minden esetben előnyös tulajdonság. Vannak esetek, mikor a közérdek vagy valamilyen fél érdeke éppen azt kívánja, hogy az ügy jelentőségénél vagy tárgyánál, értékénél, stb. fogva nagy társadalmi nyilvánosságot kapjon. Ide tartoznak pl. a próbaperek.

Mindezeket összevetve azt lehet megállapítani, hogy a közvetítés alkalmazása nem minden egyes ügyben üdvöztető megoldás. Sok előnye van, de ezeket mindig hátrányaival együtt kell mérlegelni, mikor választási lehetőség elé kerül valaki, hogy melyik vitamegoldási fórumot keresse meg.

Mint egészen új fejlemény, végül említést érdemel, hogy a közvetítés – sokoldalúságának köszönhetően – már nemcsak a polgári jog területén jelent alkalmazási lehetőséget. A büntetőeljárás törvény (Be.) legutóbbi módosítása ugyanis megteremtette a közvetítés intézményét a kisebb-közepes súlyú személy elleni, közlekedési és vagyon elleni büntető ügyekben is. A Be.-ben szereplő közvetítésnek az a célja, hogy a sértett és a bűnösségét elismerő terhelt egyezséget kössön, amely a sértettnek jóvátételt nyújt, s „ennek fejében” az állam lemond a büntető igény érvényesítéséről.

Dr. Rúzs Molnár Krisztina
egyetemi adjunktus

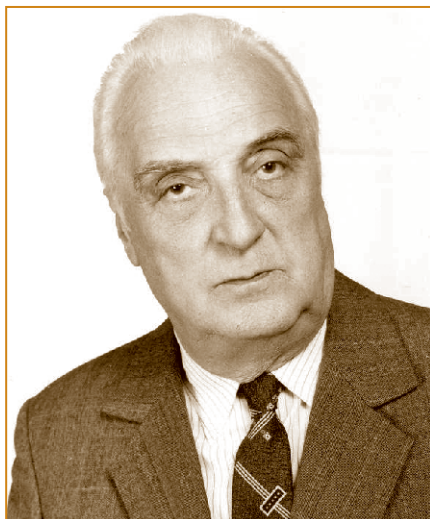

„Ki tilthatja, hogy nevetve mondjam meg az igazat?”

Beszélgetés dr. Cséka Ervin emeritus professzorral

– *Tisztelt Professor Úr! Kérem, mondja el, hogyan vezetett az útja a jogi pályához, a debreceni jogi karhoz!*

– Általános érdeklődésű gyermek voltam, a középiskolában azonban már felismertem a humán tárgyak iránt bennem rejlő hajlandóság jeleit. Az irodalom, a művészetek és a zene érdekelt, kivált a verseket szerettem; esténként ma is szívesen forgatok versesköteteket vagy költőkről és költészetükről szóló írásokat. De kedveltem a filozófiai tárgyú műveket is. Mégsem az a pálya lett a végleges, amelyre kezdetben készültem: a bölcsészet, a latin-magyar tanári szak, hanem a jog felé fordult az érdeklődésem. A jogász pálya annakidején is népszerű volt hazánkban, nem csupán manapság. Különös módon engem nem taszított, hanem inkább vonzott a jog szabályainak, nyelvezetének „kihegyezett szabatosága”, pontossága. A következetes pontosság mellett mégis mindig megjelenik a jogban az értelmezés feladata, amely a gyakorlati jogalkalmazást teszi „izgalmassá”. Elterjedt hiedelem szerint a jogi érvelésekben mindent meg lehet indokolni, de azért egykor egy bírótól azt hallottam: az sem baj, ha igaza van a jogásznak. Végül hamar kiderült az is, hogy engem a jog világán belül legjobban az egyén és a társadalom viszonya foglalkoztat, vagyis az emberek „viselkedése”, valamint a normák rendszere. Ahogyan

valamikor Jellinek tanította: „a jog csak az erkölcs minimuma”; de még így sem kevés a mindenkori jogi normaanyag, amellet sok tartalmi rokonság mutatkozik az erkölcsi és a jogi normák között, főként a büntetőjog területén. A jogalkalmazásban a legkülönbözőbb etikai, szociológiai, pszichológiai és más szempontokra, megfontolásokra is figyelemmel kell lenni. Így a judikatúra az én felfogásomban komplex fogalom: a társadalmi lét szinte valamennyi oldala előtérbe kerül a joggyakorlatban. Számomra egyébként a római jog jelenti mindehhez az eligazító, örök jogi forrást.

– *Okszerűen kapcsolódik az előzőkhöz: miért éppen a büntető eljárásjogot választotta kutatási és oktatási területül?*

– Azért, mert engem elsősorban az igazság megismerésének útja érdekelt, amelyet tudvalevően a jogilag szabályozott eljárásokban kell „végig járni”. A gyakorlati életben azonban elég korán észrevettem magamon az általánosításra való hajlamot, a konkrét büntető jogesetekben és ügyekben jelenlévő típusokat. Ezek tanulmányozása, általánosítása az első lépcsőfok az elméleti munka felé. Ugyanakkor ennek nem mond ellent az a tapasztalat, hogy két teljesen egyforma jogeset nem létezik. A variációk itt is, miként a sakban, végtelenek. Természetesen az elmélet nem állhat meg az általánosításnál, de ezzel kezdődik a tudományos gondolkodás. Még a jogalkalmazási gyakorlatban eltöltött debreceni és budapesti éveim alatt szereztem meg a kandidátusi fokozatot (1965), majd később az akadémiai doktori minősítést is (1985). Hosszabb ideig működtem a gyakorlatban, legutóbb tizennyolc évig a Legfelsőbb Bíróságon. Meg voltan győződve a jogi pályán az elmélet és a gyakorlat egyforma fontosságáról. Bár Vámbéry Ruzssem szerint örülünk, ha az egyiket ki tudjuk elégíteni; mégis mondhatom: tudományos és oktató munkámban nagy segítségemre voltak a gyakorlati tapasztalataim, egy olyan, egyébként is gyakorlatias jellegű jogágban, mint a büntető eljárásjog. A JATE keretei között végül főállásban kapcsolódtam be az egyetemi munkába, s a Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék vezetője lettem (1982). Itt szembesültem azzal a helyzettel, hogy a megszerzett szaktudás mellett annak az átadása is képességet igényel. Publikációs tevékenységemben jelentős helyet foglaltak el a tananyagul (is) szolgáló írások. Korábbi írásbeli és szóbeli megnyilatkozásaimban olykor-olykor bizonyos „bőbeszédűséget” ész-

leltem, ezért azután fokozott figyelmet fordítottam a megfelelő stílusra, az előadásmód tömörségére, egyszerűségére. Fontosnak tartottam az előadásaimban a fordulatosságot, színességet, olykor a humort, a tréfát is. Miként Horatius is vallotta: „Quis vetat ridentem dicere verum” azaz: „ki tilthatja, hogy nevetve mondjam meg az igazat.” A tartalomnak azonban mindig komolynak kell lennie, az nem szenvedhet csorbát semmilyen előadási módon. A fiatalabb munkatársaimat arra ösztönöztem, hogy előadásaikban, írásaikban elsődlegesen ne a teljességre, hanem inkább a teljes szakszerűségre törekedjenek. Ugyanakkor szerintem az egyéni stílus írásban és szóban is, az egyéb értékek mellett, megbecsülendő tulajdonság.

– *Szakmai kérdés tekintetében: Profeszor Úr hogyan látja az elmúlt években végrehajtott eljárásjogi és bírósági szervezeti reformokat? Az új büntető eljárási törvény és a decentralizált felsőbírósági (ítélőtáblai) rendszer a gyakorlatban beváltja-e a hozzá fűzött reményeket?*

– Többféle megközelítésben kell vizsgálni ezt a problémát, vagyis a kétfokú fellebbvitel kérdését. Az ítélőtáblák az eljárás hatékonysága tekintetében a kétfokú fellebbviteli rendszerben talán jobban megtalálhatják a helyüket – ugyanígy a Legfelsőbb Bíróság is. Az ítélőtáblák gyorsíthatják az eljárások befejezését, amikor a helyi bíróságok hatáskörébe tartozó nagyszámú ügyben harmadfokon járnak el. Igaz, az új szabályozás (2006. évi LI. törvény) szerint harmadfokú eljárásra viszonylag ritkán, csak akkor kerülhet sor, ha az első fokú és a másodfokú bíróság a bűnösség, azaz az elítélés vagy a felmentés kérdésében eltérően döntött. Erre a büntetőjogi – kétségtelenül fő – kérdésre szűkített harmadfokú eljárás

bevezetése talán nem is teszi az egész rendes jogorvoslati rendszerünket – általános értelemben – kétfokúvá, mivel itt lényegében kivételesen igénybe vehető jogorvoslati lehetőségről van szó. A jogorvoslati rendszerünk reformját illetően hosszabb ideje eltérő nézetek voltak elterjedve szakmai körökben is. De ez vonatkozott az eljárás más szabályaira is: az 1998. évi büntetőeljárás törvényünket már többször módosították átfogóan; a legutolsó módosító törvény 286 szakaszból áll. A változásokat a gyakorlati igények kétségtelenül indokolják, részben azonban azok jogalkotói bizonytalanságot is tükröznek. Ugyanakkor a jogtörténet örök tanulságát itt is hangsúlyozni kell: az ítéletátlak újbóli felállítása ma más társadalmi és történelmi környezetben történt, mint újabb kori szervezetük kialakítása 1891-ben; ugyanazt a működést nem várhatjuk és remélhetjük tőlük száz év múltán. Ezt mint egykori debreceni ítéletátlak tanácsjegyző is megállapíthatom. Az eljárás, a bíróságok és az intézmények jogi szabályozását időszakonként korszerűsíteni kell, de a túl gyakori változtatás a jog tekintélyének rovására megy.

– *Említene-e néhány anekdotát, tréfás esetet egyetemi oktatói munkája köréből?*

– A hallgatók néha hivatkoztak arra, hogy magánéleti problémák okozzák idegességüket a vizsgán. Ilyenkor azt szoktam megjegyezni: ne feledjük a vizsgai idegesség szintén gyakori, „egyszerű” okát sem, ti. a hallgató nincs megfelelően felkészülve.

Egy alkalommal a „közepes” és a „jó” minősítés között állt a vizsgázó felelete. Feltettem neki kérdésként a

büntetőeljárásban érvényesülő *in dubio pro reo* elvet, amelyet helyesen meg is válaszolt: a bizonyításban a kétséget nem szabad a terhelt terhére értékelni. Ennek ellenére továbbra is megvoltak a kételyeim a hallgató felkészültségének fokát illetően, mégis gondolkodás nélkül „jó” jegyet adtam neki. Mondtam, ne csodálkozzék, hiszen az előbb említette: a kételyek az érintett terhére nem értékelhetők.

Fonyó Antal professzor kollégám (1919–1981) tíz percet késett egy tudományos ülésről, s mikor belépett a terembe, meglepetten látta, hogy a tanácskozás már elkezdődött. Meg is kérdezte kissé ingerülten és sértődötten: „Ti nem tartjátok be az akadémiai negyedórát?!” Más alkalommal ugyanő egy többszerzős munkát lektorált; olvasgatta, forgatta, majd csak egyetlen szót szólt véleményként: „egyenetlen”!

Én is gyakran lektoráltam fiatalabb kollégáim munkáit. Egyszer – az azóta kiváló ügyvéd – Hofszang József adott egy kéziratot, amelyet átfutottam, és mondtam neki, hogy jól sikerült. Amikor a részletes átolvasást követően visszaadtam, meglepődve látta, hogy sokat javítottam rajta. Kérdezte is, mi történt, hiszen először azt mondtam, hogy a munka jó. Erre azt feleltem: „Igen, de így lett nagyon jó”! Egyébként magam is többszöri tisztázásban fogalmazom az írásaimat mind a mai napig.

– *Tisztelt Professzor Úr! Köszönöm a beszélgetést, és további jó egészséget s töretlen alkotókedvet kívánok!*

Dr. Antal Tamás
tudományos munkatárs

Papp Ignác emlékezik

A lexikon szűkszavúságában is mértékadó információi szerint Papp Ignác 1931-ben született Dévaványán, egyetemi tanulmányait 1955-ben fejezte be a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Az egyetem Nemzetközi Jogi majd Állam- és Jogelméleti Tanszékén nemzetközi jogot, állam- és jogelméletet, szociológiát, politikai és jogszociológiát oktatott. Dékánhelyettes, dékán, egyetemi tanár volt. 1968-ban az állam- és jogtudományok kandidátusa lett. 1991-ben nyugdíjazták. Az már nem kerül ki a lexikon száraz adataiból, hogy Papp Ignác egyetemi munkásságának időszaka szinte teljes egészében egybeesik az állam- és jogelmélet mint tantárgy és mint tudományág történetével. Ezekre az évtizedekre emlékezett vissza 2006 februárjában az idén 75 éves professzor.

„Az akkoriban Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez tartozó Dévaványán születtem 1931-ben. Apám kőműves szakmunkás volt, munkavezető; anyám kezdetben a háztartást vezette, majd – apám halála után – okleveles szakácsként dolgozott. Négyen voltunk testvérek, ma hárman élünk.

Az elemi és a polgári iskola elvégzése után az építőiparban dolgoztam, előbb mint tanuló, majd mint szakmunkás. 1951-ben az érettségit kitűnő eredményen tettem le Debrecenben. Amikor a továbbtanulás lehetősége szóba került, eredetileg nem jogásznak, hanem orvos-

nak szántak, de soha nem szerettem a vérrel kapcsolatos dolgokat. Valaki javasolta ugyan, hogy legyek jogász, de ezt aztán visszavonták. Nekem viszont már megtetszett az ötlet, és később már támogatásban részesült ez az elképzelésem.

Az első éves jogászokat 1951-ben Buza László fogadta mint dékán. Emlékszem, kimérten beszélt, és akkor még sok mindent nem is értettünk a ránk váró feladatokból. Az első évben Bónis György professzor mindig azzal kezdte az állam- és jogtörténeti óráját, hogy „Papp Ignác álljon fel, és mondja el az előző előadás tartalmát!” Én meg mondtam a magamét, amihez azért segítséget nyújtottak a hallgatótársak is, így aztán Bónis professzor is elégedett lehetett. Ugyancsak az első évfolyamon találkoztam a frissen végzett Kemenes Bélával, aki akkor a latin nyelvet tanította. Szilassy Lászlóval ültünk egy padban, aki sokat segített a latin nyelv tanulásában. Nagyon szerettük Horváth

Róbert professzor urat is, aki politikai gazdaságtan előadásain mindig elkápráztattott bennünket hatalmas szókincsével. A római jogi előadásokat Halász Aladár tartotta, aki nagyon ügyelt arra, hogy a hallgatók pontosan értsék egy-egy latin-nyelvű szakkifejezés tartalmát.

Később találkoztunk a nagy szakjogászokkal. Tanítottak: Kovács István, Martonyi János, Pólay Elemér, Bólya Lajos, Schneller Károly, Perbíró József... A professzorok előadásai igen színvonalasak voltak. Schulteisz Emil volt a büntetőjogi tanszék vezetője. Nagyon sok kérdést tett fel a vizsgákon, és a bűncselekmény fogalmára mindig rákérdezett. Emlékszem, hogy harmadéves koromban, 1953-ban, amikor édesapám halála miatt vizsgát kellett halasztanom, akkor is ezzel kezdte a vizsgáztatást. Antalffy György világos, érthető, lejegyezhető előadásai segítettek az állam- és jogelmélet elsajátítását. Negyedévben aztán eljutottunk Buza Lászlóhoz, aki egyszer pályázatot hirdetett az évfolyamon a nemzetközi jogi előadásainak leírására, összefoglalására. Én egyébként is előadás-jegyzeteimből tanultam a vizsgákra – természetesen a sokszorosított jegyzeteket is elolvastam. A nemzetközi jogi tanszék pályázatát végül az én pályamunkám nyerte meg, amiért még némi pénzjutalomban is részesültem. Sokat tanulhattunk az asszisztensektől is: Bárdosi István, Tokaji Géza, Farkas Miklós, Kerékgyártó Elemér, Kerékgyártó Ilona, Horváth Zsíkó László, Nagy Attila, Veres József, Kohlmann Ferenc, Szentpéteri István, Szegváry Katalin, Csicsák Erzsébet, Csohány László, Pongrácz Aladár, Örsvári Lajos és Lazúr Barna fiatal oktatóktól is.

Három kollégiumban is laktam az

egyetemi évek alatt. A Tanárképző Főiskola mögötti, a volt Horthy-kollégiumban – én így emlékszem rá – kezdtem, majd a Belvedere épületben, a mai Glattfelder téren, de 1955-ben már a Tolbuchin (Kálvária) sugárúti épületben tanultam az államvizsgákra.

Kiszámoltam, hogy a négy év alatt kb. 60 vizsgából és beszámolóból egyetlen kivétellel jeles vizsgaeredményeim voltak. Megkaptam a Felsőoktatási Tanulmányi Érdemérmet és kitűnő eredménnyel államvizsgáztam, „summa cum laude” avattak doktorrá. Az egyetem elvégzése után 1955 novemberéig három hónapos katonai szolgálatot töltöttem Kecskeméten, Bugacon. Emlékszem, volt olyan hadgyakorlatunk, hogy másfél méteres vízen kellett teljes hadfelszerelésben keresztülgázolni. Előtte Nagyvisnyón, majd Tapolcán voltam katona. Az elméleti ismereteket még a karon tanultuk.

Mint friss diplomást először a Legfelsőbb Bíróságra kívántak irányítani, de Kovács István dékán úrnak mondtam, hogy mégis a karon maradnék. Így egy ideig a Tanulmányi Osztályon dolgoztam. Bónis György a Jogtörténeti, Antalffy György pedig az Állam- és Jogelméleti Tanszékre invitált oktatónak, de még az eljárásjogi tanszékre is javasoltak. 1956-ban kerültem a Nemzetközi Jogi Tanszékre, ott egy évig munkálkodtam. 1957-ben Antalffy György tanszékvezető professzor ismét hívott az Állam- és Jogelméleti Tanszékre. Elfogadtam, mivel érdeklődésem korábban is az ott oktatott tantárgyakra, tudományokra irányult. Emellett az államelmélet politikai, mégpedig erősen politikai jellegű volt, ami megerősített e döntésemben.

Az állam- és jogelméleti tanszéken többrétű oktatási és kutatási feladatot

láttam el. Mindenekelőtt államelméletet, jogelméletet, valamint a jog- és államtudományokba való bevezetést oktattam. Ezen kívül a tanszékvezető Antalfy György kezdeményezésére 1963-tól a politikai és jogi tanok történetét, majd az általános szociológiát és néhány szakszociológiát, politikai és jogszociológiát, sőt igazgatásszociológiát és gazdaságszociológiát is előadtam, bár külön órakeretben, fél évig. De végül igyekeztünk ezeket is beépíteni a fő tárgyakba. Mint oktató becsültem és tiszteltem hallgatóimat, és ezt kölcsönösnek éreztem még akkor is, ha éppen „szigorúnak” mondtak.

A tudományos kutatás során is főleg az oktatott tantárgyakkal foglalkoztam. Az 1967 során írt kandidátusi disszertációm a „Demokrácia a termelőszervezetekben” címet viselte. A „termelőszervezetek” itt nem csupán a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket jelentette, mivel az ipari, üzemi környezetben is vizsgáltuk a szociológia eszközeivel a demokrácia viszonyait. Ez később, 1968-ban „A demokrácia elméleti és gyakorlati kérdései a termelőszervezetekben” címmel jelent meg. Antalfy Györggyel közösen írtuk 1974-ben a „Politikai és jogi tanok történeté”-t és több tananyagunk, jegyzetnek, szemelvénygyűjteménynek voltunk társszerzői. Írtam emellett jó néhány szociológiai munkát a közigazgatási szervezetekről, az egyén és a jog viszonyáról, a jogalkotásról és jogalkalmazásról, valamint az általános államtanról is. Százharminckét munkát: kisebb-nagyobb terjedelmű és értékű publikációt, tanulmányt, írást számoltam össze. Ezek közül negyvenkettőről született ismertető, hivatkoztak rá, megjegyzéseket fűztek hozzá. Visszhangjuk is volt: elismerték, bírálták ezeket a munkákat. Egy komolyabb kifogás ért

egy 1974-ben megjelent munkám miatt – Szabadfalvi Józseftől – kifogásolva, hogy túlságosan a korszak politikai–ideológiai nézeteinek hatása alatt értékeltem a polgári állambölcselet korábbi képviselőit. A valósághoz azonban hozzátartozik az is, hogy előadásaimban már a 80-as években elhatárolódtam ettől.

Én úgy gondolom, egyéni vagy társszerzőkkel írt részben vagy egészben időtálló tudományos munkáim főként a következők: 1. Szemelvények a jogelmélet és jogszociológia köréből. 1967–1978; 2. Magyar jogelméleti bibliográfia. 1980; 3. Az egyén és a jog viszonya. 1982; 4. A jogalkotás, jogalkalmazás. 1987; 5. Szemelvények az államelmélet és a politikai szociológia köréből. 1967–1991; 6. Az állampolgár és az államszervezet viszonyának szociológiai megközelítése. 1971; 7. Magyar államelméleti bibliográfia. 1980; 8. Az általános államtanról. 1991; 9. Az állampolgár, a demokrácia, a közigazgatás. 1972; 10. Az igazgatásszociológia. 1973; 11. A döntési folyamat szakaszai a megyei közigazgatási szervekben. 1977; 12. A községi közigazgatás a közvélemény funkcióinak tükrében. 1978; 13. A demokrácia elméleti és gyakorlati kérdései a termelőszervezetekben. 1968; 14. A politikai és jogi tanok története. 1974.

Három évet töltöttem dékáni funkcióban, előtte pedig hét évig oktatási dékánhelyettes voltam. Úgy éreztem, hogy a kar érdekében végzett vezetői, oktatói és tudományos munkámat elismerték és megbecsülték az egyetemen is. 60 éves koromban, 1991-ben mégis nyugdíjaztak – korán. Azért vettem nehezen tudomásul a nyugdíjazásom hírért, mert úgy éreztem, hogy ezzel megfosztanak az oktatástól, a tudományos

munkától, eltávolítanak a kari kapcsolatokról. Mindez úgy történt, hogy az akkori rektor – a kari tanács szerint – ellenőrizte egyik államelméleti szemináriumom vezetését, majd pedig egy rektori munkaértekezleten javasolta nyugdíjazásomat. A kar ott lévő képviselője néma maradt, erre én magam is kértem a nyugdíjazásomat, kényszerből. Ha akarják, elutasíthatják volna. Hozzá tartozik mindehhez még az is, hogy 1991-ben egy kari tanácsi ülésen megszokásból kiejtettem az „elvtárs” szót. Ezért is – mert ez „bűn” volt egyesek szerint – politikai nyomás nehezedett rám. Az is igaz, hogy korábban párttitkár is voltam, de soha nem csináltam semmi olyat, ami ellentétessé lett volna ezekkel a „rendszerelváltókkal”.

Eredetileg – a szabályoknak megfelelően – hetvenéves koromig szerettem volna dolgozni mint oktató és tudományos munkatárs, gondolva az oktatásban és az írásos munkában a négy évtized alatt szerzett tapasztalataimra. Fájlottam 1991-ben az oktatói munkámtól való megfosztást, tudományos munkám lehetetlenné tételét, értéklésének figyelmen kívül hagyását, az

anyagi támogatások megvonását – pályázatomra nemleges választ kaptam –, a kiérdemelt elismerések – például az *emeritus* cím – elvesztését, amit pedig megérdemeltem volna, és a kari közösségből való kihagyásomat. Ma már csak a tudományos kutatások eredményei érdekelnek, de magam már nem folytatok tudományos tevékenységet. Más lett a tudomány nyelve, más a körülötte lévő hangulat is.

1991 után hét évig semmi kapcsolat nem volt a karral, néha kaptam meghívást volt tanítványoktól az évfolyam-találkozóikra. Besenyei Lajos dékán hívott meg először 1997-ben egy oktatói rendezvényre, majd Szabó Imrével, a jelenlegi dékánnal is sikerült megosztani gondjaimat. Az ő megértése segített abban, hogy a tavalyi évben „Arany-oklevél” megadásával ismerték el a kar érdekében végzett szakmai tevékenységemet. Ezzel talán újjáéledhet a kapcsolatom a karral.”

A közreadásban együttműködött:

Dr. Révész Béla
tudományos munkatárs

Beszélgetés külhoni lektorainkkal

Eric Blin immár tíz éve él Magyarországon. Sokoldalú tevékenységét mutatja, hogy 2006. februárjában Franciaország tiszteletbeli konzuljává nevezték ki, ezen túlmenően pedig a Francia Jogi Képzés és az Európai Jogi Master Képzés koordinációs igazgatója. Karunkon 2003-óta tevékenykedik és nagyon sokat tesz a francia-magyar kapcsolatokat ápolásáért.

– *Tisztelt Konzul Úr! Kérem, mondja el nekünk röviden, hogyan jött létre a karunkon működő francia jogi képzés, és jellemezze a szegedi és a francia jogi együttműködést!*

– Az együttműködést egy Nanterreből érkezett francia delegáció alapozta meg 1996-ban. A delegáció egyik tagja a nemzetközi kapcsolatok rektorhelyettese volt, aki abból a célból

találkozott Trócsányi professzor úrral, hogy a jövőben sikeres és jól működő nemzetközi kapcsolatot alakítsanak ki a két egyetem között. Ezt a kooperációt francia és közösségi jogi képzésnek nevezték, mely kezdetben két éves volt. Az első csoport, amely ebben a képzésben részt vett, 1998-ban végzett. Akkoriban hét francia előadó tartott előadásokat.

Mivel magyar részről pozitívak voltak a visszajelzések, a magyar hallgatók kérték a kurzus meghosszabbítását, így lett a képzés öt éves 1999-től.

Ez a rendszer 2005-ig működött, melynek során két csoport végzett (22 és 10 fő), akik francia részről bizonyítványt kaptak. Ezen hallgatókat úgy tekintették, mintha két évet végeztek volna el a francia oktatási rendszer szerint, ezért Nanterre automatikusan átvette őket a harmadik évtől.

A probléma ott merült fel, hogy a francia diplomát csak a Nanterre-i Egyetem ismerte el, más francia egyetemek nem. Mivel a magyar hallgatók általánosan elismert valódi nemzeti akkreditált diplomát, hatékonyabb, piacképesebb végzettséget akartak, ezért nem volt számukra megfelelő a képzésnek ezen formája

– *Mindezek alapján terveztek-e valamilyen változtatást a képzésben?*

– Már 2003-tól változtatásokat akartunk bevezetni a képzésbe a diploma megszerzése szintjén. 2004-ben látogatást tett a francia köztársasági elnök Magyarországon, melynek során tárgyalások folytak egy magyarországi francia egyetem létrehozásáról. Többek között szó esett egy virtuális egyetem megalapításáról, amelyen belül egy kisebb központot alakítanak ki, és minden egyes országos szinten működő kisebb képzés ehhez csatlakozik. A bolognai-elvek tükrében egy Master-kép-

Eric Blin

zést is indítanak előreláthatólag 2006 szeptemberétől, amely három szakmai területet ölel fel. Ezek a területek a jog-, a gazdaság-, és a természettudományok. A magyarországi francia egyetem létrehozását azonban finanszírozási problémák és az akkreditáció bonyolultsága akadályozza.

A francia delegáció ugyanakkor egy kéréssel fordult Nanterre-hez, miszerint változtatások szükségesek, és hozzanak létre egy Master-képzést a szegedi kurzust illetően.

Sajnálatos módon Nanterre nem reagált a kérésre, ráadásul az utolsó évben az együttműködési megállapodásról szóló szerződés határideje is lejárt. Ennek eredményeként nem történt meg a szerződés meghosszabbítása.

– *Ezek után született-e valamilyen megoldás?*

– Látván az aggasztó helyzetet, Trócsányi professzor úr egy konferencián találkozott a lyoni európai tanulmányok központ vezetőjével és országos képviselőjével, Christian

Philippel, és az az ötlete támadt, hogy delokalizáljanak Szegeden egy lyoni Master-képzést. Az erről szóló tárgyalások egy évvel ezelőtt kezdődtek, és fél év alatt sikerült is megállapodni az új képzés rendszeréről. Ezek alapján a francia jogi képzés öt éves, ebből az első három év az ún. Bachelor képzést, az utolsó két év pedig az un. Master-képzést öleli fel. Az alapképzésben az együttműködő partnerek Lyon, Montpellier, és Tours, az Európa-jogi Master Képzésben azonban kizárólag Lyon vesz részt.

– *Most pedig más témáról: hogy került kapcsolatba Szegeddel?*

– Legelőször 1985-ben jártam Magyarországon, és innentől kezdve szinte minden évben itt töltöttem a szabadságomat. Szegedre a feleségem révén kerültem 1996-ban, és ugyanettől az évtől kezdve dolgoztam a Szegedi Alliance Francaise-nél. 1997-től óraadó tanárként kezdtem el tanítani a főiskolán, 1998-tól pedig vendégtanári státuszban vagyok. Az egyetemre 2003-ban kerültem, és ettől kezdve vezetem a francia jogi képzést.

Végzettségem gazdasági, kulturális és oktatási management és Master diplomával rendelkezem az oktatási management területén.

– *2006. február 8 óta egy megtisztelő cím birtokosa; milyen érzés tiszteletbeli konzulnak lenni?*

– Igen nagy megtiszteltetés számomra ezen cím viselése. A Szegedi Alliance Francaise volt igazgatójának, Didier Bouvard-nak támadt egy remek ötlete, miszerint létre kellene hozni egy tiszteletbeli konzuli tisztséget Szegeden. Az ő javaslatára vállaltam el e tisztség betöltését. Kinevezésemre két évet vártam.

– *Mit tapasztalt a magyar hallgatókkal kapcsolatban, és milyen területen lát különbségeket a francia és a magyar hallgatók között?*

– A magyar hallgatókra főként a lexikális tudás jellemző, míg a francia társaik a gyakorlati gondolkodást helyezik előtérbe. Ezek alapján inkább methodikai különbségeket vélek felfedezni a két nemzet hallgatói között.

– *Végezetül avasson be bennünket jövőbeni terveibe és céljaiba!*

– Nagyon jól érzem itt magam, ezért jó ideig még itt is szeretnék maradni. Egyelőre nem tervezem Franciaországba történő visszatérésem.

– *Tisztelt Konzul Úr, köszönöm hogy megtisztelt válaszaival!*

A kurd származású, francia anyanyelvű *Kilic Keziban* igazi nyitott szellemiségű világpolgár. 2004 szeptembere óta segíti a karunkon folyó francia jogi képzés működését mint szaklektor. A Keziban kisasszonnyal készített interjú során megismerkedhetünk sokoldalúságával, szakmai rátermettségével és egyetemünkről alkotott véleményével.

– *Mi motiválta, hogy jogász legyen?*

– Mindig is tudni akartam, hogy milyen jogaim és kötelezettségeim vannak. Ezen kívül jogi végzettséggel

számos lehetőség nyílik meg az ember előtt, melyek segítségével érvényesülni tud a világban.

– *Kérem, beszéljen röviden eddigi tudományos pályafutásáról!*

– Három évig tanultam a Lyoni Egyetemen, majd egy évet Kielben töltöttem Erasmus ösztöndíjjal, ahol nemzetközi jogból Master 1 fokozatot szereztem. Ezt követően Brüsszelben LL.M. tanulmányokat folytattam. A nemzetközi és közösségi gazdasági kapcsolatok terén szerzett tapasztalataim után gyakorlati

időmet a bécsi nemzetközi iparkamaránál töltöttem. Doktori disszertációs munkámat Bécsben és Párizsban írtam.

– *Mi a véleménye a francia jogi képzésről és a lektorok itteni munkájáról?*

– Ez egy jó képzés, a hallgatókat nagyon érdekli, és a lektorok munkája is nagyon izgalmas. Érdekes, mert a két nemzet mentalitása nagyon különböző, és mivel a lektorok tisztában vannak e mentalitásbeli különbségekkel, be tudják vezetni a hallgatókat a francia jogi gondolkodás szellemiségébe, és ennek érdekében használják fel pedagógiai tudásukat.

– *Milyen a kapcsolata a hallgatókkal?*

– Érzésem szerint jó a kapcsolatom a hallgatósággal. Tiszteletudók, és én is a magam részéről mindent megteszek a fejlődésük érdekében. Néha ellenállásba ütközök, főleg akkor, ha olyat várok el a hallgatóktól, ami számukra ismeretlen, például egy bonyolultabb jogesetmegoldást. Próbálom meggyőzni őket ezen feladatok hasznosságáról. Főleg olyan hallgatóktól kapok pozitív visszajelzést, akik ösztöndíjasként töltöttek el bizonyos időt Franciaországban.

– *Az eddigi tapasztalatok alapján hogy látja a szegedi Európai Jogi Master Képzést és mi a véleménye a Bologna-folyamatról?*

– A Master-képzés egy zseniális ötlet, a jövőre nézve nagyon gyümölcsöző lehetőség Szegednek, jelen állapotban azonban még gyerekcipőben jár, de később biztos vagyok benne, hogy sikeres lesz. Egy kicsit szkeptikus vagyok, mert a siker elérése érdekében még sokat kell tenni, de megnyugtat és nagyon tetszik, hogy karunk nyitott, sokoldalú és nagyszámú külföldi kapcsolattal bír.

Az egyetem nyitottságát és a hallgatók motiváltságát igazolja, hogy a 2005-ben Kanadában megrendezett francia nyelvű nemzetközi jogi versenyen az Össze-

Kilic Keziban

hasznító Jogi Intézet négy tehetséges diákja egy rendkívül fontos különdíjat nyert. Nagyon büszke vagyok rájuk. Bologna egy nagyon szép elgondolás, de szkeptikus vagyok azt illetően, hogy miként lehetne a bolognai-elveket a magyar jogi oktatásba áttanszformálni.

– *Hogy érzi magát Magyarországon?*

– Alapvetően nagyon jól, az emberek kedvesek és nyitottak, azonban számomra a beilleszkedés egy kicsit nehézkes volt, valószínűleg a nyelv miatt. Szívesen részt vennék különféle konferenciákon és megbeszéléseken a kollégáimmal.

– *Mi jut eszébe először Magyarországról?*

– A szép kék Duna, a klasszikus zene, a Parlament, a Lánchíd, a néptánc és természetesen a magyar bor.

– *Mivel tölti legszívesebben a szabadidejét?*

– Nagyon kedvelem a néptáncot, sokat olvasok, szívesen látogatom a múzeumokat, és imádom utazni.

– *A jövőre nézve milyen tervei vannak?*

– A Szegedi Tudományegyetemmel kötött szerződéselem lejártá után Fran-

ciaországba szándékozom visszatérni, ahol a doktori disszertációmot kívá-

nom megvédeni, és a védés után mindenképpen tanítani szeretnék.

1998 szeptemberében indult el karunkon a német és európai gazdasági jogi képzés dr. Balogh Elemér egyetemi tanár kezdeményezésére a Potsdami Egyetem Jogi Karának együttműködésével. A német professzorok mellett kiemelkedő jelentőséggel bír a mindenkori német anyanyelvű lektor tevékenysége is. *Michael Schonger* Bosch-szaklektor 2004 szeptembere óta segíti a hallgatókat, hogy minél jobban megismerjék a német jogot és minél jobban kiigazodjanak annak útvesztőiben.

– *Mi vonzotta Szegedre?*

– Az időjárás egyértelműen kellesebb itt, mint a ködös Ulmban, ahonnan származom. Viccet félretéve, a Bosch Alapítvány közvetítésével kerültem Szegedre, ahol egy lektori állást ajánlottak nekem. Ezt követően meglátogattam az elődömet, és mivel Szeged nagyon megtetszett, a képzést is igen színvonalasnak találtam, igent mondtam a felkérésre. E mellett nagyon izgalmas volt a szó legszorosabb értelmében Magyarországot minél alaposabban megismerni. Ha valaki sváb származású és a Duna mellől jön, ez történelmileg és érzelmileg sem áll tőle olyan messze.

– *Milyen elképzelésekkel kezdte meg tevékenységét egyetemünkön?*

– Tanulmányaim alatt Passauban jómagam is elvégeztem egy idegennyelvű képzést, ami a francia és angol jog világába kalauzolt el, így ezáltal már volt némi elképzelésem arról, hogy milyen is lehet egy idegennyelvű képzés egy másik ország jogáról. Mindenekelőtt egész más az itteni kurzus felépítése: míg Passauban egy felvételi eljárson kell átesniük a hallgatóknak, és a nyelvtudás alapján osztják be őket cso-

Michael Schonger

portokba, addig itt csak egy formális felvételi zajlik le. Így természetesen a nyelvtudás szintje is igen változó. Fel-tűnt az is, hogy sok hallgató, aki kiváló nyelvismerettel bír, nem jelentkezik a német képzésre. Tartalmilag is más a szegedi képzés, sokkal speciálisabb és mélyebb belátást biztosít a német és európai gazdasági jogba.

– *Milyenek a meglátásai a magyar hallgatókról és a magyar oktatásról?*

– Német szemmel nézve egész más, mint nálunk. Már a felkészítő tanfolyam alatt utaltak arra, hogy az egykori szocialista országokban egész más az oktatási rendszer. Németországban a professzorok aktív közreműködést várnak el a hallgatóktól és ez fordítva is igaz. Megítélésem szerint egy német joghallgató sokkal nagyobb felelősség-tudattal rendelkezik. Még másfél év tanítás után is nehéz feladatnak tűnik, hogy megtörjem hallgatóim visszafogottságát. Németországban a vizsgák is egész mások. Itt Magyarországon

számos dolgot kell szó szerint megtanulni, míg nálunk szinte kizárólag csak jogesetmegoldásból és gyakorlati feladatokból áll egy írásbeli vizsga.

– *Mik a meglátásai a képzés jövőjét illetően, és hogyan vélekedik a bolognai folyamatról?*

– Én magam is három különböző egyetemen tanultam, így alapjában véve nagyon pozitívnak tartom Bologna alapeszméjét. A jogi tanulmányok esetén azonban látok némi problémát, mivel a jog mindig is nemzeti jelenség volt, legalábbis ami a gyakorlati életbe való átültetését illeti. Nagyon sajnálom, hogy nekünk, jogászoknak szakmai értelemben mindeddig csak „helyileg” korlátozott lehetőségeink voltak. Ez az oka annak is, hogy a jogásképzés mind Magyarországon, mind Németországban kivételt jelent a bolognai folyamat alól. Ugyanakkor lehetőséget látok ilyen irányú változásokra, ami a szegedi képzést illeti. Épp a képzés továbbfejlesztésén munkálkodunk, ami a céljaimat illeti: hatékonyabb gyakorlati képzés elérése, összehasonlítható jogi elemeken keresztül a kurzus erőteljesebb integrálása a magyar jogi oktatásba és jobb eredménybeszámítás a magyar jogi tárgyakba. Ha ezen keresztül szorosabb együttműködést tudnék elérni a magyar kollégákkal, illetve ha jobban tudnám ösztönözni a joghallgatókat egy külföldön eltöltött szemeszter elvégzésére, nagyon elégedett lennék.

– *Lektorai tevékenysége mellett egy ideje Budapesten tanul az Andrassy Egyetemen. Milyen érzés magyar diáknak lenni?*

– Nagyon tanulságos, mert új perspektívákkal gazdagította a szemléletmódomat, és ezen keresztül nagyobb megértéssel tudok lenni hallgatóim felé. Úgy gondolom, hogy jó eredmény csak úgy érhető el, ha mindkét oldalon jelen van a motiváció, az érdekltség és a rátermettség. Ha a hallgatót érdekli

valami, nagyon motivált tud lenni, ugyanakkor a másik oldalon a tanár feladata, hogy az ehhez való feltételeket és az ösztönzést megteremtse. Az Andrassy Egyetem is a magyar oktatási modellt követi, így most már teljesen egyértelműek számomra ezen oktatási forma előnyei és hátrányai: az egyik oldalon rendszeres vizsgák és ezáltal a tananyag ismétlése, a másik oldalon viszont kevésbé elmélyült tanulás és rövid idejű felkészülés a sok vizsgára.

– *Mi jut először eszébe Magyarországról?*

– Azt mondanám: Extra Hungariam non est vita, si est vita non est ita. Van valami különleges a magyar életvitelben. Kezdve az irodalomtól a nagy Alföldön át a főváros pompáig, nagyon tetszik itt Önöknél minden. Magyarország lenyűgöző történelemmel bír Európa szívében.

– *Mi az, ami a legjobban tetszik önnek Magyarországon, és mi az, ami nem szimpatikus?*

– A bürokrácia, a körülményesség, a pesszimizmus és a passzivitás nagyon idegesít némely szituációban. Az udvariasság és az emberek szívélyessége azonban mindezt kiegyenlíti és egyensúlyozza.

– *Mik az elképzelései jövőjét illetően?*

– Mi németek szívesen tervezünk. Szívesen maradnék továbbra is Magyarországon, ugyanakkor a Németországba való visszaköltözés lehetőségét sem zárom ki. Talán egy állás egy német cégnél itt Magyarországon? De adott esetben egy európai uniós vagy nemzetközi szervezetnél is szívesen vállalnék munkát, például az EBESZ-nél Bécsben.

A lektorokkal beszélgetett:

Dr. Almási Ibolya
tudományos segédmunkatárs

Konferenciák, előadások

A Fiatal Büntetőjogászok Fórumának második találkozóját rendezte a Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék „Keresztmetszet” címmel Szegeden. Az esemény nyomán konferencia kiadvány is megjelent hasonló címen a Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára sorozat 7. köteteként.

2005. január 27–28.

Az MTA doktora cím elnyerése végett *dr. Jakab Éva* egyetemi tanár által benyújtott értekezés nyilvános vitájára került sor Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia székházában. Az értekezés címe: „Periculum acoris et mucoris.”

2005. február 3.

Az Európa-tanulmányok Központja szervezésében *dr. Kovács Árpád*, az Állami Számvevőszék elnöke tartott előadást „A pénzügyi források ellenőrzése az Európai Unióban” címmel.

2005. február 17.

A Római Jogi Tanszék az Osztrák Tudományos Akadémiával és a SZAB Jogtudományi Szakbizottságával közösen rendezett konferenciát „Griechische juristische Inschriften und Papyri” címmel.

2005. február 25.

A Belügyminisztérium és az MTA közös budapesti, a magyar önkormányzati rendszer 15 éves évfordulója alkalmából tartott rendezvényén *dr. Józsa Zoltán* egyetemi docens szólalt fel az önkormányzati reformokkal kapcsolatos előadása keretében.

2005. március 31.

A Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék konferenciát szervezett a „Szerződési jog nemzetközi tendenciái” címmel, külföldi előadók meghívásával. Az elhangzott előadások kiadvány formájában is megjelentek az Acta Conventus de Iure Civili sorozatban.

2005. április 8.

Az Alkotmányjogi Tanszék és az Európa-tanulmányok Központja „Az információk szabad áramlása az Európai Unióban, a média helye és szerepe az európai integrációban” címmel rendezett konferenciát a karon.

2005. április 21–22.

George H. Walker, az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövete felszólalást tartott a jogi kar épületében. Előadásának címe: „The European Policy of the United States of America.”

2005. április 28.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár előadást tartott a Szarajevói Egyetemen „Zum Steuergesetz von Ephesos” címmel, valamint az Újvidéki Egyetemen „Veszélyviselés a locatio conductio keretében” címmel.

2005. május 1., 2005. május 18.

A kar angol nyelvű nemzetközi konferenciát szervezett *dr. Martonyi János* egyetemi tanár elnököletével, melynek témája „The Enlarging EU: Challenges and Reactions” volt.

2005. június 7.

A Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék az Európai Unió Bizottsága és

a Genti Egyetem közreműködésével „TRESS” (Training, Research on European Social Security) szemináriumot rendezett Szegeden.

2005. június 22.

Dr. Homoki Nagy Mária egyetemi tanár a Max Planc Intézetben (Németország) tanulmányúton vett részt és ott előadást tartott, melynek címe: „Anmerkungen zur Entwicklung des ungarischen Privatrechts im 19. Jahrhundert.

2005. július 7–10.

A 4. Európai Jogásznapon vett részt *dr. Papp Tekla* egyetemi docens, *dr. Czene Klára* címzetes egyetemi docens és *dr. Köblös Adél* egyetemi tanársegéd Genfben.

2005. szeptember 12–18.

A Nemzetközi Munkajogi és Szociális Jogi Társaság nyolcadik európai regionális kongresszusán *dr. Hajdú József* egyetemi docens vett részt és tartott előadást az alábbi címmel: „The Hungarian Family Support System”.

2005. szeptember 20–23.

A Magyar Jogtörténeti Tanszék és az Európai Jogtörténeti Tanszék emlékülést tartott egykori tanszékvezetőik, *Bónis György* (1914–1985) és *Both Ödön* (1924–1985) tiszteletére a jogi karon és a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában.

2005. szeptember 23–24.

A Római Jogi Tanszék a Szegedi Akadémiai Bizottsággal közösen szervezte meg Szegeden a Graz, Milánó, Párizs és Szeged városok egyetemeinek együttműködésével induló nemzetközi doktori program első találkozóját doktorandusok részére.

2005. szeptember 29. – október 2.

A kar nemzetközi konferenciát rendezett számos szekcióban „Rechtsentwicklung in den ehemaligen sozialistischen Staaten und die Herausforderung der Europäischen Union” címmel a jogi kar épületében, a Somo gyi-könyvtárban és a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában.

2005. november 17–19.

A Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék konferenciát szervezett az ENSZ megalakulásának 60. és Magyarország ENSZ-tagságának 50. évfordulója alkalmából az egyetemi Tanulmányi és Információs Központban.

2005. november 17–18.

A *dr. Blazovich László* egyetemi tanár és *dr. Schmidt József* által közreadott Eyke von Regow: A Szász tükrök című könyvről bemutatót rendezett az Európai Jogtörténeti Tanszék a SZAB székházában. A kiadványt méltatta és a szerzőkkel beszélgetett: *dr. Ruszoly József* egyetemi tanár.

2005. december 1.

Az Alkotmányjogi Tanszék, a Politológia Tanszék és az Európa-tanulmányok Központja közös rendezvényt szervezett Szegeden „A magyar nyelv használatához való jog a szomszédos országokban” címmel.

2005. december 2.

Dr. Czucz Ottó egyetemi tanár, az Európai Unió Elsőfokú Bíróságának bírása „Magyar tapasztalatok az Európai Unió Elsőfokú Bírósága gyakorlatában” címmel tartott előadást a kar társalgójában.

2005. december 20.

Az Európai Unió egyetemista szemmel

A Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék, valamint az Összehasonlító Jogi Intézet szervezésében tanulmányi kiránduláson vett részt közel ötven hallgató, és látogatást tett az Európai Unió brüsszeli központjában és a luxemburgi székhelyű Európai Bíróságon 2005 április utolsó hetében.

A vizsgaidőszak közeledésének ránk nehezedő terhe ellenére izgatottan vártuk az utazással járó kalandokat, programokat. Vajon a jövőben miként befolyásolja uniós tagságunk a magyar viszonyokat?

A zökkenőmentes indulást követően az első estét Mozart városában, Salzburgban töltöttük. A múlt emlékeit felidéző városnézés akár több napos programot is megérdemelt volna.

A következő napon érkezünk Brüsszelbe, a hosszú német autópályát magunk mögött hagyva. Az esti szabad foglalkozáson mindannyiunkat „izgatott” a több százéves sörfőzési hagyománnyal bíró Belgium. A város éjszakai nyüzsgésében elvegyülve helyi specialitásokat, a csokoládét és a sört kóstoltattuk.

Másnap irány az Európai Parlament! Kísérőink teljes körű és segítőkész tájékoztatást nyújtottak. Az EP-ben *Becsey Zsolt*, *Tabajdi Csaba*, *Szenczi Ildikó* és *Schmitt Pál* fogadott bennünket. Becsey László Zsolt pénzügyi kérdésekkel, a költségvetéssel és a stabilitási paktummal foglalkozott, kiemelve az eurozóna

előnyeit. Tabajdi Csaba kisebbségi jogokról és kötelezettségekről, valamint a közös agrárpolitikáról tartott előadást. Szenczi Ildikó a lobbisták tevékenységét mutatta be és hangsúlyozta jelentőségét az érdekérvényesítési folyamatban. Schmitt Pál elsődlegesen az oktatással összefüggő teendőket vázolta, kiemelve a lisszaboni stratégiát, a tudásalapú versenyképes társadalom kialakításának szükségességét. Ezen kívül sor került néhány sporttal kapcsolatos kérdésre és röviden az EP képviselők mindennapjainak bemutatására.

A nap végén csoportunkat vendégül látta Baden-Württemberg Tartományi Képviselőlete. A szakmai előadást követően hamisítatlan német vendéglátásban volt részünk: a remek német söröket izlelhetünk meg a Képviselőlet „Bierstube-jében”

Kedden, a második szakmai programmal töltött napon, az EP Információs Központjában folytattuk látogatásunkat, ahol mindenki érdeklődésének megfelelően válogathatott az EU hivatalos nyelvein szóló ismertető anyagok és plakátok közül.

Majd felkerestük a Magyar Köztársaságnak az Európai Unió mellett működő Állandó Képvisletét, amely hazánk kormányát képviseli a Közösség szerveinél, továbbá gondoskodik a hazai érdekek artikulációjáról és érvényesítéséről a megfelelő uniós fórumokon. A képviselet szervezetéről és működéséről szóló rövid áttekintést követően bepil-

lantást nyerhettünk a sajtó munkatársainak életébe is.

A nap befejezéséként három előadást hallhattunk a NATO stratégiai központjában: a NATO munkájáról szóló általános bevezetőt követően Magyarország és a NATO kapcsolatáról, végül a NATO és az EU viszonyáról.

A következő két napot Trier városában és Luxemburgban töltöttük. *Dr. Jubász Endre* bíró és *dr. Czucz Ottó* bíró asszisztensei tájékoztattak bennünket az Európai Közösségek Bíróságának és az Elsőfokú Bíróság szervezeti felépítéséről, hatásköréről és magáról a bírósági eljárásról. Végül ismertették a másnap megtartott tárgyalások tárgyait és menetét. Maradandó élmény volt az elméletben elsajátított ismeretanyag gyakorlati megvalósulását, érvényesülését látni.

Mi, a közösségi joggal még csak most ismerkedő hallgatók köszönettel tartozunk *Bodnár László* professzor úrnak és karunk más oktatóinak, amiért egyáltalán létrejöhett ez a kirándulás, és elősegítették szakmai tájékozódásunkat. A tanulmányi úton láthattuk a munka komolyságát, és hogy teljes mértékben felkészítenek bennünket jövőbeni feladataink teljesítésére.

Strihó Krisztina
V. éves joghallgató

EUROTRIP

ugyanarról más szemmel

2005 április 23. és 30. között a SZTE Állam- és Jogtudományi Karának Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszéke tanulmányi és tapasztalatszerző kirándulást szervezett az Európai Unió „fővárosába”,

Brüsszelbe és az európai bírák „Szentföldjére” Luxemburgba. A kirándulás keretében szellemi vezetőnk, *dr. Bodnár László* egyetemi tanár irányítása alatt egy busznyi „partizán” indult neki a küldetésnek.

A hajnali indulás egyeseknek túl későinek, másoknak talán túl korainak tűnhetett, ezt abban is bizonyítottanak láthattuk, hogy a társaság nagy többsége a magyar autópálya-rendszer szépségeit s rohamos ütemű fejlődését már nem kívánta tanulmányozni... Ők inkább aludtak.

Európai túránk első állomása, Salzburg rövidre, bár annál tartalmasabbra sikerült. Akiknek lett volna némi kételege az induláskor, hogy vajon hogyan s mikor fog e maroknyi kis csapat összerázódni, azoknak az első éjszakán biztos, hogy mindez szertefoszlott...

Másnap, az esti órákban a sasszeműek már megpillanthatták Európa szívét, bár e szívhez tartozó keringési-rendszerrel (autópálya) akadt némi probléma, azonban a bátrabbak már „köszöntöték” a szerencsés megérkezést. A hosszú út végeztével megkezdődhetett az igazán tartalmas programozón, melynek keretében az első napon látogatást tettünk az Európai Parlamentben, ahol színvonalas előadásokat hallhattunk többek között Schmidt Páltól, Tabajdi Csabától és Becsei Zsolttól, akik mind amellet, hogy bevezettek bennünket a parlamenti élet rejtelseibe, nem feledkeztek meg anekdotázni egyetemi éveikről, Szegedhez kapcsolódó élmé-

nyeikről. A délutáni órákban látogatást tettünk Baden-Württemberg Állandó Képviseleténél, amely vélelmezhetően a társaság nagy többségében a legszignifikánsabb s legmarkánsabb élményként él a mai napig (Éljen az indirekt lobby!). Innen természetesen már nem kellett sok, tálcán kínálta magát a brüsszeli éjszakai élet...

Bármennyire is úgy tűnhet a gyanútlan olvasónak, hogy a fentiekben ecsetelt éjszaka után gondot jelenthetett a korai kelés, ez nem így történt: a csapat nagy kedvvel vetette magát az újabb izgalmakba, melynek keretében az Állandó Magyar Képviseleten kapott információ áradatban többen elszunnyadtak. Ez talán csak annak volt köszönhető, hogy már mindenki a következő programunkról, a NATO Európai Főhadiszállásáról álmodozgatott. NATO tagság ide, uniós állampolgárság oda, a gyanú árnyéka gumikesztyűs örökben testet öltve mindannyiunkra kivetítődött belépésünkkor.

„Katonai” programunk végeztével, megkezdtük utunkat Luxemburg felé, ahol kétnapos látogatást tettünk az Európai Bíróságon. Miután talán mindannyiunknak sikerült beleszeretnie ebbe a parányi kis országba, lehetőségünk nyílt közelebből is betekintnünk a luxemburgi Európai Bíróság munkájába. Így először a terjedelmes tárgyalás-előkészítést, majd ezt követően két teljes tárgyalást is megtekintettünk, ahol végre az elméletben elsajátítottakat a gyakorlati ügyeken keresztül is megismerhettük.

Zárásképpen szeretnénk megköszönni mindazok munkáját és fáradozását, akik lehetővé tették számunkra ezt az életre szóló élményt.

**Imre Márton
Horváth Balázs
V. éves joghallgatók**

„Big and Soft”

Kanadai útinapló

Ez a felirat állt azokon a süteményeken, melyet az AirCanada légi-kísérői szolgáltak fel, miután hátrahagytuk a frankfurti repülőtér betonját. A sütemény állagáról és a tengerentúli gasztronómiáról talán később még lesz szó. A szlogen azonban újra és újra visszacseng, ha Kanadára gondolok, big and soft, ez akár a tengerentúli ország rövid jellemzése is lehetne.

Kanadai kalandjaink a montreali repülőtéren kezdődtek. Leszállás után, bár mi még egy egyébként családi-as hangulatú, alig húsz fős kisgéppel – melynek erősebb szélben a levegőben elkövetett mozgását talán nem szükséges itt ecsetelni –, továbbutaztunk Québec városába. A reptéri átszállásokban jártasak számára kicsit váratlanul mégis fel kellett nyalábolni valamennyi bőröndünket, majd a késés elkerülése végett az egyébként roppant udvarias reptéri alkalmazottak vezényszavára, szigorúan a fal mellett, ahogyan azt az ország mindkét hivatalos nyelvén tudomásunkra adták, enyhe futólépésben kellett megközelítenünk a számunkra előírt beszálló kaput, miközben csomagjainkat egy meghatározott ponton egy lyukba dobtuk. A kép leginkább egy II. világháború végi vasútállomáson készült filmre emlékeztetett, pedig a szeptember 11. utáni biztonsági intézkedésekről még nem is beszéltem. A csomagjaikat egyébként a szerencsések a québeci reptéren, a kevésbé szerencsések, egy fél nap késéssel a szállodában látták viszont.

A számunkra kijelölt szállodába egy, a tengerentúli barátaink számára talán szokványos, a számunkra viszont

meglepő méretekkel rendelkező (big and soft) egyterű kisbusz szállított. Itt egyébként az autóba szerelt dvd-lejátszó már-már széria-felszerelés. Széles utak, iparterületre emlékeztető környék fogadott minket. Québec egyfajta elővárosában laktunk, ahol a szállodákként üzemelő gótikus panel-paloták mögött – később az egyetemi campuson egyébként egy plaza stílusban panelekből felhúzott gótikus katedrális is megsemmisíthettünk – az amerikai kertvárosok jellegzetes egyszintes, gyeppel és a ház méretével közel megegyező nagyságú garázzsal felszerelt faházikói sorakoztak. A szállodánkkal átellenben közvetlen a passzázsról ismerős gyorsétterem „kiköpött hasonmása” mellett igazi plaza-város kezdődött. A szegedi ember számára kiismerhetetlen, ugyanakkor a vásárlás örök örömét rejtő Nyugati melletti bevásárlóközpontnál mintegy tízszer nagyobb labirintus várta azokat, akik a vásárlás istenének igyekeztek be-

mutatni szokásos hétvégi áldozatukat, kockáztatva azt, hogy a szentély örök fogáságába maradnak. A földalatti parkolóban a kocsit jelző betű és számkombinációt természetesen mindenki jól megjegyezte, máskülönben félő, hogy soha nem látja viszont a legalább három literes, tanyai utakra is kiválóan alkalmas kisteher-járműnek minősíthető autóját.

Néhány szó a közlekedésről. Az utak minősége magyar ember számára szinte érthetetlen. Hogy is lehet az, hogy a több évtizeddel ezelőtt felépített széles úthálózat dugó- és kátyúmentesen képes elvezetni egy nagyváros forgalmát? Jó egyetemistaként először a tömegközlekedés segítségével igyekeztünk mozogni az egyébként leírhatatlan távolságokkal bíró városon belül (csak az egyetemi campus Szeged egy jelentős részét elfoglalná). A kétdolláros buszjegy azonban kicsit elgondolkodtatott minket, és hamarosan kiderült, hogy az autó-kölcsönzés – figyelembe véve a helyi üzemanyagárakat is – a legolcsóbb megoldás a helyi közlekedésre, persze ekkor még nem számoltunk a helyi parkolási szabályokkal és az ezekhez kapcsolódó büntetésekkel. Így azután a második naptól a helyi kölcsönző legolcsóbb masinájával, egy 2005. gyártási évű, 3500 cm³-s automata Forddal furi-káztunk városszerte.

Érdemes még szót ejteni a kanadai gasztronómiáról. Egyrészt természetesen a gyorséttermek nálunk is megszokott formái biztosítják az elhízás lehetőségét, az erre egyébként szemmel láthatólag (itt is, ott is fiatal lány haspólóban...) komoly igénnyel rendelkező helyi lakosság számára. Ha pedig ennél komolyabb helyre vágyunk, olcsó (a helyi árakhoz képest) éttermek sora ékelődött a szállodák közé.

Egyik kedvenc fogásom volt például a csont nélküli sült csirke. Mielőtt bárki megjedne, az egyébként csodákra képes amerikai géntechnológia természetesen nem űzte át a csirkéket a gerincesek törzséből a csúszómászók közé. A csont nélküli sült csirke előállításánál a főszerep a darálónak jut, mely egyneművé varázsolja a szárnyas valamennyi fogyasztható vagy annak minősíthető részét, hogy azután azt a korábbi szárnyformára passzírozva előfűszerezve szállíthassák el az éttermek számára. Talán ennyi elég is ízelítőnek, azt azonban még hozzátenném, hogy az édes ízeztől irtózó utazók több napi étellel készüljenek, ha az általunk látogatott éttermek kínálatánál nem találnak jobbat: a cukor vagy valamilyen szirup itt minden étel alapja.

Természetesen a gasztronómia szerves része az ital-kultúra is. Ennek jelentőségét – egyetemistákról lévén szó – úgy érzem, felesleges lenne külön ecsetelni. Nagy megdöbbenést okozott mind nekem, mind az eladónak az a jelenet, amikor az egyik plaza egyik hatalmas élelmiszerüzletének polcai között hiába kutatva egy kedves eladótól a sör holléte felől tudakozódtam. A fiatal hölgy úgy nézett rám, mintha embert készültem volna ölni. Mint kiderült, Québec államban az alkohol-árusítás állami monopólium, így arra csak az e célra fenntartott üzletekben kerülhet sor. Ott azonban bőséges a kínálat whiskyből, kaliforniai, dél-amerikai, és meglepően ízletes japán borokból, és természetesen a 10 V/V % alkoholtartalommal rendelkező sörökből. A gasztronómia kapcsán talán még néhány szót az árakról. Az étterembe érkezve először meglepődtünk az étlapon feltüntetett viszonylag mérsékelt árakon. Mint később kiderült, azok köszönő

viszonyban sem állnak a távozáskor fizetendő összeggel, mely gyakran annak duplája is lehet. E művelet során számításba jön a tagállami áfa, a szövetségi áfa (igen, a föderalizmus hátrányai) és a minimum 20 %-os borraavaló, ami – ahogyan arra a pincér volt szíves felhívni a figyelmünket – Kanadában jár.

Az általunk látott Québec egyébként az új kontinens „legeurópaibb” része. Az USA-ból gyakran látogatnak ide turisták megcszemlélni a valóban belga vagy holland kisvárosokra emlékeztető történelmi belvárosokat. No meg persze a francia nyelv miatt is, amely számukra az angol és a spanyol mellett valami más, idegen kultúra jelenlétét űrzi itt Amerikában, és amely az itt lakók miatt vált Kanada egyik hivatalos nyelvévé. Anélkül, hogy a kanadaiak által beszélt nyelv érdekességeire ki-

térnék, elég annyit megjegyezni, hogy az itt élők a világon a legszerencsésebbek: angolul és franciául is beszélnek, de sem az angolok sem a franciák nem értik őket, az biztos. Egyébként Québec tartománynak a történelmi és kulturális alapokon nyugvó elszakadási törekvései folyamatosak; a legutóbbi népszavazáson is csak néhány százalékon múlt, hogy a tagállam nem lett önálló állammá.

Remélem, hogy ebből a rövid, színes összefoglalóból is kiderül, milyen hatalmas és nem csupán szakmai élmény volt számunkra ez az utazás, mely során a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karát képviselhettük sikeresen egy nemzetközi versenyen a kanadai Québecben.

Kruzslic Péter
joghallgató

Genfben jártunk

Beszámoló a 3. Európai Jogászggyűlésről

2005 szeptember 7. és 9. között Genfben került megrendezésre a 3. Európai Jogászggyűlés. Mint ahogy a száma jelzi is, nem ez volt az első a sorban. A német, az osztrák és a svájci jogászegylet 2000-ben, Lipcsében határozta el, hogy két évenként megrendezik az európai jogászggyűlést. Ennek a kezdeményezésnek a gondolata abból a felismerésből fakadt, hogy az Európai Unió jogalkotása egyre nagyobb szerepet kap a tagállamok és más államok (különösen Svájc) jogéletében, az uniós jogalkotás hatékonyságát pedig nagyban előmozdítja, ha az európai jogásztársadalom ilyen szinten is aktívan bekapcsolódik a jogrendszer továbbfejlesztésébe. A három jogászegylet kezdeményezéséhez több ország szakmai képvisellete, így a Magyar Jogász Egylet is csatlakozott. Az első Európai Jogászggyűlést 2001-ben Nürnbergben rendezték meg, melyet 2003-ban az athéni követett.

Az idei jogászggyűlés fő témái a társasági és a felügyelő szervek felelőssége Európában, a közös európai polgári eljárásjog fejlődése, valamint az alapjogvédelem európai koordinációja voltak. A közös megnyitót követően témák szerinti szekcióüléseken vehettünk részt, melyeken nagynevű professzorok, illetve jeles gyakorlati szakemberek előadásából ismerhettük meg az európai jogfejlődés irányait, valamint a jogalkalmazás során felmerülő problémákat és megoldási lehetőségeiket. Az előadásokat követően módunk nyílt kérdések felvetésére, és aktívan bekapcsolódhattunk a különösen érdekes problémák megvitatásába, melyeket a szekcióülések közötti szünetekben kávé és sütemény mellett lehetett kellemesebben továbbfolytatni.

A Szent Péter katedrális

Ahogy már korábban is, a magyar jogászság most is igen szép számban képviseltette magát ezen a kiemelkedő rendezvényen: a svájci és a német szakemberek után a több mint hatvan fős magyar delegáció volt a legnépesebb. Karunkról *dr. Szabó Imre* dékán úr, *dr. Czene Klára* és *dr. Papp Tekla* docensek, valamint jómagam vettünk részt a 3. Európai Jogászggyűlésen.

A svájciak kiváló szervezőképességének köszönhetően nemcsak színvonalas szakmai programokban lehetett részünk, de megismerkedtünk Genf varázslatos városával is.

A következő, sorban a 4. Európai Jogászggyűlést 2007 májusában Bécsben rendezik, melynek fő témái az európai szerződési jog, az európai büntetőjog és az Európán belüli, illetve az Európába irányuló migráció lesznek. A címek máris izgalmas, időszerű kérdések megvitatását ígérlik, ezért csak ajánlani tudom: aki tud, vegyen részt rajta! Erre csábít a város szépsége, valamint a Szegedről is elérhető közelsége.

Dr. Köblös Adél
egyetemi tanársegéd

Uppsalában jártam

Uppsala, Svédország kelete részén, Uppland tartományában, Stockholmtól 65 km távolságban fekvő város, amely ma, a mintegy 180000 lakosával, Svédország negyedik legnagyobb városa. Itt található az az 1477-ben alapított egyetem, amely nemcsak Svédország, de egész Skandinávia legrégebben alapított egyeteme. Ez meghatározza a város egész hangulatát, hiszen a városban sétálgatva minduntalan egyetemi épületekbe, intézetekbe, laboratóriumokba, diákszállásokba botlik az idelátogató. A város szerkezetének alakulását is befolyásolta az egyetem léte, mert a települést kettészelő Fyris folyó jobb oldalán helyezkednek el elsődlegesen az egyetem épületei, míg a bal part a modern városi fejlődés jegyeit hordozza.

Uppsala történetét három tényező határozza meg. Egyrészt e város volt a vikingek központi székhelye, Gamla Uppsalában ott emelkedik az a három domb, amelyek a viking fejedelmek sír-

jait rejtik magukban. Ugyanakkor ez az ősi terület vált a kereszténység felvételét követően a svéd uralkodók székhelye. Szent Erik innen indult el, s terjesztette el a kereszténységet nemcsak a svédek, de a finnek között is. A svéd királyi központ meghatározó jellegét ma is tükrözi a királyi kastély, melynek falai között napjainkban a művészeti múzeum talált helyet.

A másik meghatározó elem a város, s egyben Svédország egész történetében az, hogy ez a város a svéd evangélikus egyház központja. A kastély monumentális épületével szemben emelkedik az uppsalai Dóm, amely az ég felé törő gótikus tornyaival, rózsablaival, csúcsíves oszlopaival biztos tájékozódási pontot jelent mindenki számára.

A harmadik eleme a város fejlődésének az egyetem, melynek központi épülete bezárja azt a háromszöget, amelynek sarkpontjait a kastély, a Dóm és az egyetem jelenti.

A svéd egyetemisták is szeretnek kerékpározni...

Az egyetem, ahogy a svédek mondják, egyszerre őrzi a hagyományokat, a középkori egyetem sajátosságait, s ugyanakkor megjeleníti a mai kor szükségleteinek megfelelő képzési formákat. Hagyomány és újítás: ez jellemzi leginkább az Uppsalai Egyetemet. A kilenc kar, a közel 40000 hallgatója számára minden elképzelhető kurzust kínál az ismeretek jobb megszerzése érdekében. A számtalan angol nyelvű kurzus pedig lehetővé teszi, hogy a világ bármely tájáról érkező diákok beilleszkedhessenek ennek az egyetemnek a képzési rendszerébe, s elsajátíthassák mindazt, amit ez az ősi egyetem nyújt hallgatói számára.

Büszkék elődeikre, akik közül ha csak Carl von Liné, Olof Rudbeck vagy Anders Celsius nevét említem, már jelzi azt a tudást, amit ezen az egyetemen meg lehet szerezni. Ugyanezt bizonyítja annak a nyolc Nobel díjas tudósnek a személye, akik az Uppsalai Egyetemen végzett munkájukért kapták ezt az elismerést. S ezt a megszerezhető tudást jelzi az a hagyomány, hogy a „friss” Nobel díjasok, a kitüntetés követő napokban Uppsalába jönnek, ahol az egyetemista diákok számára tartanak előadást. Ezek az előadások nyilvánosak, s az érdeklődők jó, ha időben a meghirdetett előadások színhelyére érnek, mert ahogy mondani szokták még a csillárokon is lógnak a hallgatók.

A város dómja

Miközben az Egyetem őrzi hagyományait, a karok megújult képzési formákkal és modern ismeretekkel készítik fel hallgatóikat a jövőre. Itt már átálltak a bolognai képzés rendszerére, amivel mi még csak ismerkedünk. Ők már látják előnyeit, de látják hátrányait is, s keresik a kiutat.

Az Egyetem legrégebben alapított karai között ott található a jogi fakultás is, amely egyben Skandinávia legrégebben alapított jogi kara. Képzési rendszerében e kar is átállt a bolognai rendszerre, amely azt jelenti, hogy az első hat szemeszterben ismerkednek a diákok a polgári jog, az alkotmányjog, a büntetőjog, a közigazgatási jog és a nemzetközi jog rejtelmeivel, míg az összehasonlító jogtörténet, a perjog és az Európai Unió jogának elsajátítása a későbbi szemeszterek tananyaga. A képzést az egész egyetemen csodálatos könyvtári háttér alapozza meg és egészíti ki, ahol egy-egy oktató és hallgató mindent megtalál, amire kíváncsi.

Ha valamit megtanulhatunk tőlük az az, ahogyan értékeiket, hagyományukat őrzik, s közben keresik az újat, a megfelelőbbet az élet kihívásaira.

Dr. Homoki Nagy Mária
egyetemi tanár

Az egyetem főépülete

Egy évfolyam találkozói

Volt egyszer egy évfolyam... 1956 és 1960 között végeztünk az utolsó nyolc-szemeszteres évfolyamként, akkor, amikor a Kar még csak egy emeletes, és az átépítés előtti „tornyos” épület volt. Itt voltak a kari előadótermek, és szűkös- sen az összes tanszék is, ahol egymást is bízgatva ugyanolyan izgalommal vizsgáltunk, mint a mai hallgatók

A mai fogalmakhoz viszonyítva „csoportnyi” létszámú évfolyam voltunk mi is, mint akkoriban valamennyi évfolyam. Így hát könnyű volt az egymással való ismerkedés, a baráti viszonyok kialakulása, és az is, hogy tanáraink szinte valamennyi hallgatót név szerint ismerjenek. Mondhatni, csaknem familiáris viszony alakult ki az oktatók és hallgatók között, s úgy gondolom, ma már legendaszámba megy, hogy például Buza László professzor a jelesen kol-

lokváltakat meghívta a Hungária-szálló Rózsaszín Termébe „egy csésze teára”.

Talán a mai viszonyokkal összevetve érdekesnek tűnhet, hogy az egész évfolyam – 11 lány és 38 fiú – sikeresen szerzett diplomát, és az abszolutórium megszerzése ellenére – a bekövetkezett komoly betegsége miatt – csupán egy évfolyamtársunk nem államvizsgázott. 1960 júniusában volt az avatásunk, s nem kis büszkeséggel fogadtuk a „Doktorrá fogadom...” avatási gratulációt. Friss diplománkkal szinte szétszóródunk az ország egész területén. Ki-ki bírói, ügyészi, ügyvédi vagy jogtanácsosi, közigazgatási vagy éppen egyetemi oktatói pályára léptett, de csak a mindennapos kapcsolat és nem a négyéves barátság szakadt meg közöttünk

Első évfolyam-találkozóink tíz évvel később, 1970-ben volt. Ezután rend-

szeresen, minden ötödik év szeptemberében találkoztunk. Dél előtt a kari épületben, este egy – a házastársakkal együttes – közös vacsorán számoltunk be egymásnak, eleinte elsősorban a jogi pályán történő előmenetelről, házasságkötésről, a gyerekekről, aztán később, ahogy a lányok haja „szőkül”, a fiúk haja emellett még „ritkábbra is váltott”, már az unokákról is, akik lassan a középiskolát végzik vagy az egyetemek padjait koptatják. Tudtunk róla már előzőleg is, mégis hitetlenkedve és fájó szívvel emlékeztük meg azokról, akiket a könyörtelen betegség vagy tragikus baleset ragadott el körünkől, immár tizenkettőjüket. [2006. március 25-én Gáspárdy László is elhunyt. - a szerk.]

Legutóbbi találkozásunk 2005. szeptember 10-én volt. Már csak harmincheten maradtunk és ebből huszonnégyen jöttünk össze. A meghívó értesítése szerint találkoztunk délelőtt 10 órakor a Karon. Örömmel néztük meg a megújult kari épületet, s tehattunk összehasonlí-

tást, hogy milyen volt a „mi időnkben”, amikor még mindössze négy előadóterem volt és cserépkályha szolgáltatta a fűtést. Beszámoltunk egymásnak, mi történt az elmúlt öt évben. Megemlékeztünk azokról, akik már nem élnek közöttünk, azokról, akik betegségük vagy családtagjuk betegsége miatt nem vehettek részt, valamint egy külföldön élő évfolyamtársunkról, akinek a meghívó egy példánya valamennyiünk által történt aláírásával üdvözlőnköt küldtük. Többségünkben már nyugdíjasok vagyunk, befejezve a vezető pozíciót is betöltő bírói, ügyészi vagy sikeres ügyvédi pályát, a kisebbség pedig ezt a jövőre nézve fontolgatja.

Az idő múlik ugyan, de az Alma Materben született barátság és összetartozás érzését nem koptatta. A találkozót lezáró közös vacsorán azzal váltunk el: „találkozunk 2010-ben....”

Dr. Vida Mihály
címzetes egyetemi docens

A Kar udvarán 1960 tavaszán - az első sorban „Csiszi” bácsi, a portás

Kikli Tivadar – jogász, újságíró, író

Budapesten született 1921-ben. Édesapja tűzoltó volt. Felesége szintén jogász. Elemi és a középiskolát Budapesten végezte, majd az Egre Érsekségi Fiú Felsőkereskedelmi Iskolát 1937 és 1942 között, a JATE ÁJK hallgatója volt 1968-tól 1973-ig. Elvégezte a MÚOSZ újságíró Iskolát 1961-62-ben, a MÚOSZ Rádió- és Televízió Iskolát 1962-ben, a MÚOSZ Dramaturgiai Akadémiát, valamint a Jogtudományi Egyetemen Államszámvitelt hallgatott 1947-48-ban.

Munkahelyei: 1942-ben a Riegler József Papírnemű Gyárnál levelező, 1943-tól 1952-ig Budapesten, a Központi Városházán számvevőszéki tiszt, majd KIK főelőadó. 1952 és 1954 között a Hídepítő Vállalat segédmunkása, 1954-től 1960-ig a Láng Gépgyár rezsiellenőre, 1960 és 1968 között a Hírlapkiadó Vállalt újságírója, majd 1968-tól 1972-ig Tápé Tanács Igazgatási csoportvezetője s a Délmagyarország tárcaírója volt. 1972-73-ban Szeged Város jogi előadója lett, főelőadó az Építési és Közlekedési Osztályon, 1973- és 1981 között a Csongrád Megyei Gabonaforgalmi Vállalat munkaügyi, majd igazgatási osztályának vezetője, 1977-től a Magyar Hírlap tudósítója. Kutatási területe Szeged folyóiratainak története.

Főbb művei zenei területen: Ave Mária, Spanyol tánc, Habanera, Üdvözlét, Ünnepek a falun, Susogó lombok, Tavaszi álom-balett zenekari számok, 150 magyar nóta. Irodalmi téren 14 könyve

Dr. Kikli Tivadar

és 16 tanulmánya (főleg szegedi témájú) jelent meg. Az „Oroszlánkörök” című 9 részes rádiójáték sorozat társszerzője 1966 és 1972 között. Könyvei: Egre diákok. 1944; A Deszki Szerb Nemzetiségi Népi Együttes története. (Szeged, 1984); Magvetés (Eger, 1991); Az őrnagy és a többiek (Budapest 1993); Szegedi portrék az ezredvégről, Magyar-nóta-szerzők, Énekesek és Népdalok Lexikona 1., 2. kötet, (Bába és Társai Kft. Kk. Szeged, 1999), Válogatott novellák és paródiák (Szeged, 1999), Tódorka úr történetei és más elbeszélések I.–IV., a nótaszerzésről szóló tananyag és számtalan novella, tárcahumor szerzője.

Tízéves korában kezdett hegedülni tanulni, 12 évesen iskolazenekarban játszott, középiskolában zenekart is vezetett, majd megszervezte a Házfelügyelők zenekarát és a saját zongoratrióját. Zeneszerzést Egerben Szalay Lajostól, az Egri Főszékesegyház főzeneigazgató karnagyától tanult. Húsz önálló szerzői estje volt Budapesten, Szegeden. Szerzeményei (150 mű) a rádió és televízió műsorán szerepelnek, valamint 11 hanglemezen és 44 kazettán, 12 CD-n továbbá 2 játékfilmben szerepelnek. A Zamárdi Nótatábor előadója (1995, 1996). A Szegedi Nótás újság, a Dugonics Társaság Értesítő és Híradó c. lap és a Társaság két évkönyvének (1955, 1997) szerkesztője, az 1952. évre szóló évkönyvnél a szerkesztőbizottság tagja.

Főbb díjai: az Élet és Irodalom paródia pályázatán kétszer első díj, a História 1982. évi pályázatán második díj, az ALEKO nemzetközi irodalmi pályázat nagydíja és Szvistov város különdíja (1988), Pro Oeconomia Eger (1991), Kölcsey Érem (2002), valamint 2005. augusztus 20. alkalmával elnyerte a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét.

Művészeti tagságai: 1940-óta a Művész Egyesület tagja, 1941-ben elnöke,

1979-ben az Egressy Béni Zenebarát Művészeti Egyesület alapító elnöke, 1946-ban a F fiatal Művészek Egyesülete társelnöke (az elnök ekkor Szenes Iván volt), 1990-től a Magyarnóta-szerzők és Énekesek Országos Egyesület alelnöke, 1997-ben díszelnöke, a Magyarnóta-szerzők és Énekesek Délmagyarországi Egyesületének Alapító elnöke, díszelnöke, 1991 és 1998 között a Szegedi Dugonics Társaság sajtótitkára. A MTV Szegedi Stúdiója „Mit ér az ember, ha vidéki” címmel portréfilmet készített róla 1994-ben, a Szegedi TV pedig három portrét készített és sugárzott róla. Alapító tagja a Szegedi Írók Társaságának.

2004-ben 3. díjat nyert az Egri Gárdonyi Géza Színház Országos drámapályázatán „Az egri csata” c. drámájával.

Hobbija – elmondása szerint – mások segítése az előrejutáshoz.

Vallomása Szegedről a következő: „Itt végeztem az egyetemem, itt született Anna nővérem, ide menekült az édesanyám 1919-ben, és ide nősültem. Itt élek, nyugodtan dolgozhatok életem végéig.”

Dr. Szondi Ildikó
egyetemi adjunktus

Monográfiák, tanulmány- kötetek, jegyzetek, ösztöndíjak

A Pólay Elemér Alapítvány 2005-ben folytatta karunkat intenzíven támogató tevékenységét. Hála kedves volt hallgatóinknak, számos cég áldozatkészségének és az alapítvány saját bevételeinek, mind több kiadvány jelenik meg, melyek öregbítik a szegedi jogi kar hírnevét. A kiadványszerkesztés és megjelenítés mellett jutott pénz tehetséges fiatal kollégáink által benyújtott pályázatok kutatói ösztöndíjjal való támogatására is. A számok tükrében mindez ennyit tesz: könyv- és jegyzetforgalmazásból majd' 10 millió, magánszemélyek és cégek támogatásából bő 1 millió forint bevételt könyvelhettünk el. A kiadási oldal: szerzői honorárium céljára mintegy 2 millió, nyomdai és szerkesztői költségekre 1,5 millió, kutatói ösztöndíjra közel 1 millió forintot költöttünk el. Az alapítvány által gondozott két sorozat (jegyzetek és tudományos kiadványok) 2005-ben megjelent kötetei:

A Pólay Elemér Alapítvány Tansegédletei:

Gyémánt Richárd–Katona Tamás–Szondi Ildikó: Demográfia

Szirtes Györgyné: A biztosítási kötelezettség és a társadalombiztosítás fedezeti rendszere

Hegedűs Andrea–Nagy Márta: Családi jogi példatár és jogesetgyűjtemény

Katona Tamás–Kovács Péter–Petres Tibor–Szondi Ildikó: Általános statisztika.

Feladatgyűjtemény. Képletgyűjtemény.

Zámbó Géza: A gyermekvédelmi gyámság

Juhászné Zvolenszki Anikó: Polgári eljárásjogi ismeretek

Farkas Csaba: Társasági jogi alapismeretek

Dux László: Az Európai Unió alapintézményei

Gyémánt Richárd–Szondi Ildikó: A határon túli magyarság demográfiai és társadalomstatistikai sajátosságai

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára:

4. *Hajdú József:* A munkavállalók személyiségi jogai. Szeged, 2005.

5. *Eike von Repgow:* A Szász tükör. Szeged, 2005,

7. *Karsai Krisztina* (szerk.): Keresztmetszet. Tanulmányok fiatal büntetőjogászok tollából. Szeged, 2005.

Ezúton is szeretnénk megköszönni kedves Olvasóinknak és más támogatóinknak nagylelkű segítségüket, melyre a jövőben is számítunk. Kiadványaink megrendelhetők: Kovács Ildikó, 6720 Szeged, Tisza Lajos krt., 54. Kari Információs Kabinet. Drótposta: ildi@juris.u-szeged.hu

Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár

Szegedi jogász- professzoroknak szentelt emlékkönyvekről

Az universitasok kultúrájának világszerte régi bevett szokása, érdemeket szerzett professzorait emlékkönyvvel megtisztelni. A József Attila Tudományegyetem (Szegedi Tudományegyetem) Állam- és Jogtudományi Kara 1958-ban sorozatot (= Acta Juridica et Politica, Szeged) indított útjára, amelynek keretében a Kar nyugállományba vonuló professzora előtt a barátok, a kollegák, a pályatársak és a tisztelők által írt tanulmánykötetel tisztelegnek az ünnepeltnek. Ezt a dicséretes gyakorlatot kiterjesztve látjuk az „in memoriam” kötetnél is, illetve akkor, amikor valamelyik szakterület nesztorának ismételen emlékkönyvet nyújt át a Fakultás.

Az emlékkönyvek imponáló számú tanulmányt tartalmaznak. Keresztmetszetet adnak a szegedi jogtudósok alapvető kutatási területeiről, ugyanakkor a kötetekben más hazai egyetemen oktató és külföldi jogtudós szerzők is értekeznek szakterületük aktuális kérdéseiről. A szegedi emlékkönyvek fogadtatása igen kedvező (így például a „Szeged”-ben 2000. februárjában megjelent recenzió), közleményeik építőkövei korunk jogtudományának.

A *Veres József* (1999), a *Bérczi Imre* (2000), a 2001-ben elhunyt *Nagy Károly* (2002), a 2005-ben elhunyt *Nagy László* (2004) és a *Molnár Imre* (2004) tiszte-

letére szerkesztett *emlékkönyvek* imponáló számú magyar és idegennyelvű tanulmányt (173) foglalnak magukba. Bemutatásuk ebben a közleményben *áttekintő, adatszerű* lehet csak: számbevétele a szegedi jogi publikációk válogatott termésének az ezredfordulón, a 21. évszázad első éveiben. Szakmai megítélésüket a szakmai közvélemény végzi, amikor tudományos megállapításait felhasználja, idézi.

Tomus LV. Fasc. 1–34. Tanulmányok dr. Veres József egyetemi tanár 70. születésnapjára Szeged, 1999

Balázs József: Gondolatok a bűnözés statisztikai megfigyeléséről

Bérczi Imre: Az iparjogvédelem szerepe a gazdaságban

Besenyi Lajos: Az új társasági törvény margójára

Blazovich László: Az alföldi mezővárosok etnikai képe a 14-16. században

Bobvos Pál: A szövetkezet vagyoni viszonyainak átalakulása, különös tekintettel a termőföldekre

Czucz Ottó: Gondolatok az önálló mezőgazdasági gazdálkodók szociális védelmének kiterjesztési lehetőségeiről

Cséka Ervin: A büntető tárgyalási rendszer

Dr. Veres József egyetemi tanár

Domé Györgyné: A szövetkezetek jogi szabályozásának múltja, jelene és jövője

József Hajdú: The preliminaries and basic elements of the new Hungarian private pension system (Az új magyar magánnyugdíj-rendszer előzményei és alapvető sajátosságai)

Homoki-Nagy Mária: A szabad költözöködi jog biztosítása Magyarországon

Horváth Zsuzsanna: Az Európai Közösség agrárpolitikai reformjának környezetvédelmi aspektusai

Jórárt László: A birtokrendezés múltja és kilátásai Magyarországon

Józsa Zoltán: Szervezet és hatékonyság az önkormányzati szférában

Kemenes Béla: Megjegyzések a Ptk. kötelmi jogi részéhez

Molnár Imre: Tényálladék az ókori Róma büntetőjogában

Nagy Ferenc: A büntetőjogi szankció-rendszer továbbfejlesztésének egyes elvi és gyakorlati kérdéseiről

Nagy Lajos: Az EU agrár-monetáris rendszere és a magyar mezőgazdaság

Nagy László: A munkaerőpiac flexibilitása és a munkát végzők munkajogi védelme

Papp István Géza: A költői minták használata a perbeszédben

Papp Tekla: Az apport megítélése a Legfelsőbb Bíróság döntéseiben és a Társasági törvény apportálásra vonatkozó szabályainak hatása a joggyakorlatra

Prugberger Tamás: Európai jogharmozizáció és a magyar agrárjog

Román László: A jogegyenlőség természete és főbb rendellenességeinek sajátos „előfordulása” a munkajogban

József Ruszoly: Gesetze über die Enteignung in Ungarn 1836–1944. (Kisajátítási törvények Magyarországon [1836–1944])

Sípos Miklós: Munka- és termelőszövetkezetek a mezőgazdaságban

Klaus Sojka: Das internationale Recht als Mittel des überregionalen Umweltschutzes. (A nemzetközi jogtételezés, mint a régiók feletti környezetvédelem eszköze)

Szentpéteri István: A menedzsmenttudomány kialakulása

Szilágyi Sándor: Elmélkedés a földrendező és a földkiadó bizottságokról

Tóth Lajos: Az ingatlan-nyilvántatásunk alapelvei

Tóthné Fábán Eszter: A házassági vagyongyog egyes elemeinek áttekintése

Trócsányi László: A törvénykezdeményezési jog az összehasonlító parlamenti jogban

Újvári József: A papagájklauzula esete a munkaszerződéssel

Vass János: Gondolatok a magyar agrárgazdaság értékeléséhez, perspektíváihoz

Günther Weber: Die Freizügigkeit der Arbeitnehmer in der Europäischen Union im Lichte der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes. (A munkavállalók szabad letelepedési joga az Európai Unióban az Európai Bíró-

ság joggyakorlatának figyelembevételével)

Zsohár András: A mezőgazdasági szövetkezeti jog fejlődésének tendenciái, különös tekintettel a tagok és a szövetkezetek vagyoni kapcsolataira a mezőgazdaságban

**Tomus LVIII. Fasc. 1–41.
Tanulmányok dr. Bérczi
Imre egyetemi tanár
születésének
70. évfordulójára
Szeged, 2000**

Dr. Bérczi Imre egyetemi tanár

Badó Attila: Laikus bírászkodás és reprezentativitás (A „fair cross section” doktrína)

Balogh Elemér: Egyházi és világi bíróságok joghatósága a középkori Európában

Bessenyei Lajos: Az élettársi viszonyról

Bíró György: Szerződéstípusok – a

dare alaptípus az új Ptk-ban

Blazovich László: A peres eljárás a 15–16. századi alföldi városokban

Blutman László: A hatáskör és elfogadhatóság a nemzetközi bírászkodásban

Bodnár László: A nemzetközi szerződések megszűnésének kérdései a nemzetközi bíróságnak a bős-nagymarosi beruházás ügyében hozott ítéletében

Botos Katalin. Likviditás, szolvencia, prudencia

Czucz Ottó: A magyar szociális intézményrendszer változásai a piacgazdasági átalakulás első évtizedében

Csécsy György: A fogyasztóvédelem védjegyjogi eszközei

Farkas Csaba: A gazdasági társaságok alapításával kapcsolatos alapvető változások

Gaál Sándor: Perorvoslat kis perértékű ügyekben

László Gáspárdy: La Costituzione ungherese. (A magyar alkotmány)

Gellén Klára: Föld, hitel, bank – jelzáloglevél

Hajdú József: Az alternatív vitamegoldási rendszerek alapvető vonásai

Harmathy Attila: Kódex és társadalom

Homoki-Nagy Mária: A törvényes öröklés jogi szabályozása Magyarországon 1861-ig

Jakab Éva: Per eum stare és „breach of contract” – néhány gondolat a jogosulti késedelemről

Józsa Zoltán: Terület – helyi igazgatás – hatékonyság

Juhászné Zvolenszki Anikó: Polgári eljárásjogunk egyes időszerű alapelveiről

László Kecskés: EU-Hungary Perspectives into the Approximation of Laws (EU–Magyarország: perspektívák a jogszabályok közelítésében)

Kemenes Béla: Felelősségi jogi kérdések, különös tekintettel néhány európai jogcsaládra, valamint a versenyjog újabb magyar szabályai

Kemenes István: A jogi személy elkülönült felelősségének az „áttörése”

Kereszty Béla: Az új társasági törvény a hitelezők érdekeinek védelmében

Kónyáné Simics Zsuzsanna: Az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos polgári jogi szabályozás változásairól

Molnár Imre: A császárkori Róma büntetési rendszere

Nagy Ferenc: Gondolatok a hatályos magyar büntetőjog főbüntetési neméről

Nagy Károly: Soft law jellegű szabályok Magyarország kisebbségi rendelkezéseket tartalmazó kétoldalú szerződéseiben

Papp Tekla: A magyar társasági jog fejlődése

Pokol Béla: Gondolatok a hatalom-megosztásról

Ruszoly József: A választási bíráskodás és Jókai Mór

Szentpéteri István: A Kerek Asztalt követő tíz év néhány alkotmányjogi problémája

Till Szabolcs: Metodikai adalékok a hatpárti egyeztetések elemzéséhez (Esettanulmány – kudarc nyomán)

Judit Tóth: The Hungarian Diaspora in the legal regulations. (A magyar diaszpóra jogi szabályozása)

Tóth Károly: A köztársasági elnök közvetlen választásáról (Egy alkotmánybíróági döntés margójára)

Tóthné Fábián Eszter: Házassági vagyonjog – de lege ferenda

Trócsányi László: Az összehasonlító parlamenti jog egyes kérdései

Újvári József: A munkáltatói felmondás jeles napjai a Munka Törvénykönyvében

Vékás Lajos: Fogyasztóvédelmi magánjog és az új Polgári Törvénykönyv

Veres József: A szövetkezet jogi minősítése

Vida Sándor: A magyar védjegy- és versenyjog az EU-jogharmonizáció tükrében

TOMUS LXI. Fasc. 1–26.

In memoriam

Nagy Károly egyetemi tanár (1932-2001)

Szeged, 2002

Dr. Nagy Károly egyetemi tanár

Balogh Elemér: Az 1829. évi büntető-törvény-tervezet szegedi kritikája

Bessenyei Lajos: A jogi személyek haszonélvezete

Blazovich László: Földesúri városok az Alföldön a 14-16. században

Blutman László: A nemzetközi jog a magyar bírósági joggyakorlatban

Bobvos Pál: A földhaszonbérlet, a felesbérlet és a részesművelés szabályozása

Bodnár László: Az ún. státusztörvény és a nemzetközi jog

Bóka János: A helyi jogorvoslatok ki-
merítésének néhány problémája a dip-
lomáciai védelem körében

Brubács János: Az államok nemzetköz-
i felelősségéről szóló végleges tervezet

Ottó Czucz: Die Erweiterung der
EU und die Auswirkungen auf das
ungarische Sozialschutzsystem. (Az EU
bővítése és hatásai a magyar szociális
védelmi rendszerre)

Felföldi Enikő: A határon túli magya-
rok oktatási és kulturális kedvezménye-
inek jogi jellegéről

József Hajdú: Social security
protection of the self-employed persons
in Hungary. (Az önfoglalkoztatókra vo-
natkozó szociális biztonsági szabályok
rendszere Magyarországon)

Herczeg Géza: A nemzetközi jog
„holdudvarában”

Homoki-Nagy Mária: Szerződésen kí-
vüli károkozásért való felelősség a 18-
19. században

Jakab Éva: Apropó jogharmonizáció:
gondolatok az ókori kellékszavatossági
modell kapcsán

Józsa Zoltán: Megtenni vagy megven-
ni (Szempontok a szolgáltatásszervezés
gyakorlatához)

Sándor Kiss: Reflexions sur la
responsabilite et la reparation des
dommages causes a l'environnement.
(Gondolatok a környezeti károk miatti
felelősségről és azok jóvátételéről)

Péter Kovács: Le terrorisme et la
responsabilité de l'État: la Société des
Nations et l'attentat de Marseille de
1934. (A terrorizmus és az állam fele-
lőssége: az 1934-es marseille-i merénylet
és a Nemzetek Szövetsége.)

Lamm Vanda: A délszláv háború és a
Nemzetközi Bíróság

Molnár Imre: Egyes büntetőjogi tör-

vényi tényállások az ókori Rómában és
hatályos jogunkban

Nagy Ferenc: Az európai büntetőjog
fejlődési irányairól és jogállami alapja-
iról

Ruszoly József: A Budapesti Közellá-
tási Kormánybiztosság (1945)

Tóth Judit: Jog-e a konzuli védelem-
hez való jog?

Tóth Károly: A magyar választási eljá-
rás néhány kérdése az Országos Válasz-
tási Bizottság gyakorlatában

Tóth Lajos: Agrárviszonyok 1957 és
1967 között a jogi szabályozás tükré-
ben

Trócsányi László: Az európai integrá-
ció jövője egy nagykövet szemszögéből

Valki László: A 2001. szeptember 11-i
terrortámadás és az önvédelem joga

**Tomus LXIV. Fasc. 1–28.
Munkajog, munkaügyi
kapcsolatok a harmadik
évezred kezdetén
Tanulmányok dr. Nagy
László egyetemi tanár
születésének
90. évfordulójára
Szeged, 2004**

Alessandro Anastasi: L' interdiction
des discriminations dans la Charte
révisée. (A diszkrimináció tilalma a fe-
lülvizsgált szociális chartában és egyéb
nemzetközi dokumentumokban)

Balogh Elemér: A magyar büntetőtör-
vény-tervezetek szerkezeti fejlődése

Rolf Birk: Das Tarifrecht der
Reformstaaten – Einige vergleichende
Bemerkungen (A reform-országok ta-
rifa-joga. Néhány összehasonlító jogi
megfigyelés)

Roger Blanpain: Use and monitoring
of e-mail, intranet and inter facilities at

Dr. Nagy László egyetemi tanár

work. An analysis under Belgian Law. (Az e-mail, az intranet és egyéb kommunikációs eszközök használata és ellenőrzése a munkahelyen. Elemzés a belga jog alapján)

László *Blutman*: European Court of Justice: a shamefaced system of precedent? (Az Európai Bíróság: szégyenlős precedensjog?)

Otto *Czucz*: Enlargement of EU and the Hungarian system of social protection. (Az EU kibővítése és a magyar szociális védelmi rendszer)

Reinhold *Fahlbeck*: Ora et Labora. Thoughts on the Search for a Solution in Concordia (Ora et labora. Gondolatok az egyetértésben hozott megoldásért)

Franz *Gamillscheg*: Das deutsche Arbeitsrecht und das BGB, 1900 und 2002. (A német munkajog és a BGB 1900 és 2002 között)

József *Hajdú*: The protection of employee's privacy in Hungary, with special attention to data protection. (A munkavállalók személyiségi jogának védelme Magyarországon, különös tekintettel az adatvédelemre)

Homoki-Nagy Mária: A szolgálati szerződés tartalmi elemei a 18. századi mezővárosok joggyakorlatában

Horváth István: Egységes igények – kétséges megoldások. A közalkalmazotti és a köztisztviselői munkajogi szabályozás ellentmondásairól

Zoltán *Józsa*: Structure and operation of local and regional governments in Poland. (A helyi és regionális önkormányzatok szervezete és feladatai Lengyelországban)

Kiss György: Néhány gondolat az alapjogok munkajogra gyakorolt hatásáról (vertikális-horizontális, közvetett-közvetlen hatály)

Lehoczkyne *Kollonay Csilla*: Néhány gondolat a rendszerváltás utáni munkajogunkról („amerikanizálás” kontra „európaizálás”)

Miholics Tivadar: Fontos fejlemények a munkajog intézményi világában

Molnár Imre: Munkajogi szabályok a birodalmi jog és a szerződési praxis alapján az ókori Rómában

Nagy Ferenc: Munkabüntetések a büntetőjog szankciórendszerében

Pál Lajos: A vezetők jogviszonyának megszüntetése

Béla *Pokol*: Forms of Judicial Power. (A bírói hatalom formái)

Prugberger Tamás: A munkajogi anyagi felelősség reformjának néhány problematikus kérdése

Radnay József: A köz alkalmazottainak munkafeltételei

József *Ruszoly*: Beiträge zur Geschichte der parlamentarischen Wahlprüfung. (Adalékok a parlamentáris választási bíráskodás történetéhez)

Michael *Seweryński*: Collective accords in Polish labour law. (Kollektív megállapodások a lengyel munkajogban)

Tóth Lajos: A nagybirtokrendszer megszüntetése és a földműves nép

földhözjuttatása Magyarországon

Veres József: A szövetkezeti modellek jogi szabályozása

Francisco Walker Errázuriz: Etude synthétique de l' institutionnalité de travail au Chili. (Összefoglaló tanulmány Chile munkajogi intézményeiről)

Manfred Weiss: EU-Enlargement and Industrial Relations. (Az EU bővítésének hatása a munkaügyi kapcsolatokra)

Zámbó Géza: A gyámsági törvény (1877:XX. tc.) anyagi joga a szakirodalom tükrében

Tomus LXV. Fasc. 1–44. Tanulmányok dr. Molnár Imre egyetemi tanár 70. születésnapjára Szeged, 2004

I. rész: Tanulmányok a római jog és az ókortörténet köréből

Babják Ildikó: A büntető igazságszolgáltatás sajátosságai a germán népek korai szokásjogában

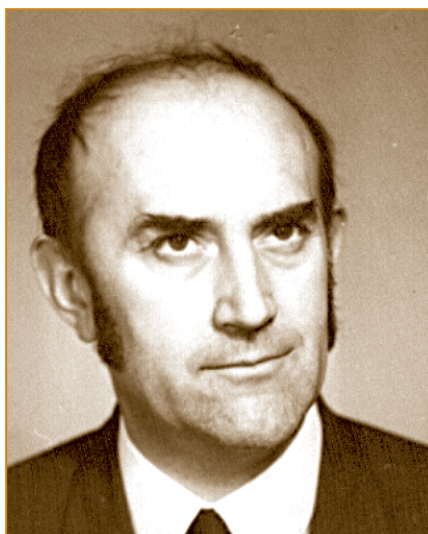
Bajánházy István: A crimenek Titus Livius művében

Nadja el Beheiri: A censor tevékenységének büntetőjogi jellege

Benedek Ferenc: A felbujtó és a bűnsegéd a római büntetőjog forrásaiban

Benke József: Emptio spei

Andreas Bessenyo: Kauf unbestimmter Mengen von Fungibilien oder Sachgesamtheiten (Kritische Bemerkungen zur romanistischen Lehre vom Kauf zukünftiger Dinge.) (Helyettesíthető dolgok, illetve dologösszességek határozatlan tömegének vétele [Kritikai megjegyzések a jövőbeli dolgok viteléhez])

Dr. Molnár Imre egyetemi tanár

Riccardo Cardilli: Alcune osservazioni su leges epiclassiche e interpretatio: margine di Impp. Diocl. et Maxim. C. 4, 44, 2 e C. 4, 44, 8. (Megjegyzések a posztklasszikus leges és interpretatio viszonyához: Impp. Diocl. et Maxim. C. 4, 44, 2 és C. 4, 44, 8 margójára)

Roberto Fiori: Le formule dell' actio iniuriarum. (Az actio iniuriarum formulái)

András Földi: Zur Frage der Passivlegitimation zur actio de posito vel suspenso (Megjegyzések az actio de posito vel suspenso passzív legitimációjáról)

Gedeon Magdolna: A gladiátorviadatok büntetőjogi szabályai az antik Rómában

Hamza Gábor: Bizánci és nyugat-európai jogi hagyományok a román magánjog fejlődésében

Jakab Éva: Periculum és degustatio (Kockázattelepítés a klasszikus római jogban)

Hans-Georg Knothe: Zur Frage einer Schollenbindung der in Marcianus D. 30, 112 pr. genannten inquilini. (Az

inquinari röhöz kötésének kérdéséhez
Marcianus D. 30, 112 pr. alapján)

Maróti Egon: Rationem putare –
Rationem reddere

Orosz P. Gábor: Analóg esetek a jogos védelem köréből a Digestában és a magyar Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatában

Péter Orsolya Márta: Scortum, lupa, meretrix (A prostitúció a klasszikus római jog forrásaiban)

Pókecz Kovács Attila: Ingyenes és visszerthes letét a római klasszikus jogban (Észrevételek a D. 47. 8. 2. 23 értelmezéséhez)

Sáry Pál: A bányamunkára ítéles szabályai a császárkori Rómában

P. Szabó Béla: Lackner Kristóf első nyomtatott jogi munkája

Gerhard Thür: Athén bírósági szervezete a Kr. e. 4. században

Varga Péter: A római katonákra vonatkozó telekszerzési, egyesülési és házassági tilalmak a császárkori jogforrásokban

Zoltán Végh: Cui dens abest...(Bemerkungen zu einem zahnlosen Argument) (Cui dens abest... (megjegyzések egy fogatlan érvhez)

Andreas Wacke: Die Zwecke von Buße und Kriminalstrafe nach römischen Rechtsquellen (A bírság és a büntetés célja a római jog forrásai szerint)

Zlinszky János: Pólay Elemér és a római jog történetének rejtélyei.

II. rész: Tanulmányok a jogtörténet, a jogelmélet és a tételes jog köréből

Balogh Elemér: Régi-új jogelvek a reformkori magyar büntetőjogban

Besenyi Lajos: Az öröklési jogunk vitatható kérdései

Blazovich László: Az Andreanum és

az erdélyi szászok az etnikai autonómia rendszerében a középkori Magyarországon

László Blutman: Preliminary references: challenges and legal conditions in Hungarian domestic law. (Előzetes döntéshozatal: kihívások és jogi feltételek a magyar belső jogban)

Bobvos Pál: Néhány megjegyzés a hegyközségek köztisztviselői jellegéről

Cséka Ervin: Új szabályozási elvek, intézmények büntetőeljárás jogunkban

Fábián György: A brit választási rendszer és az európai parlamenti választások

József Hajdú: The individualisation of social security rights in Hungary. (A szociális biztonsághoz fűződő jogok individualizációja)

Homoki-Nagy Mária: Amiről egy végrendelet mesél

Józsa Zoltán: Konszolidáció vagy fragmentáció?

Nagy Ferenc: Esetek és nézetek a büntetőjogi végszükség köréből

Paczolay Péter: Ókori államszövetségek

Papp István Géza: A „modern klasszicizmus” hagyománya a perbeszédben

Béla Pokol: Contribution to the comparison of the theories of Bourdieu and Luhmann (Adalék Bourdieu és Luhmann elméletének összehasonlításához)

Rakonczai János: A kartezianizmus és a magyar politikai közgondolkodás

Ruszóly József: Az alkotmánytörténet időszerűsége, 1989/90. („A rendszerváltás forgatókönyvé”-hez)

Tóth Lajos: Ingtatlannyilvántartási jogunk de lege ferenda

Veres József: Közreműködés tárgyú jogviszony-tagsági viszony

Zakar András: A jogi pályák pszichológiai háttere

Az emlékkötetek tanulmányainak sorát prezentálva még néhány észrevételt szeretnék tenni, általában az emlékkönyvek „műfaji sajátosságait” illetően – amelyben a szegedi kiadványok szerkesztői, kiadói valóban elismerést érdemelnek.

A tanulmányokhoz csatlakozó bibliográfiája az ünnepeltnek információ gazdag és precíz. Az is kiemelendő, hogy a dékáni előszavak az emlékkönyvvel megtisztelt professzor habitusáról, tudományos-oktatói stílusáról és humoráról olyan bensőséges adatokat tartalmaznak, amelyeket a kollegák ismerhettek meg az évtizedes közös ok-

tatás, kari közélet keretében. Erre sok más adathordozóban hiába keresnénk támpontot! A szegedi emlékkönyvek véleményem szerint ezért is értékesek akkor, amikor a jelen közleményben vizsgált öt kötet kapcsán a tudománytörténészek egykor például a polgári jog, agrárjog, környezetvédelmi jog, munkajog, nemzetközi jog, szellemi alkotások joga vagy a római jog szegedi műhelyeinek, hazai fejlődésének históriáját vizsgálják.

Dr. Kajtár István

egyetemi tanár

Pécsi Tudományegyetem

Kitüntetések

Miniszteri Elismerő Oklevél

Dr. Bobvos Pál egyetemi docens, az Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszék vezetője kapta az FVM kitüntetését 2005. március 15-én.

Dr. Bobvos Pál jogi diplomáját 1978-ban szerezte meg a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karon „summa cum laude” minősítéssel.

Az egyetem befejezését követően tudományos gyakornokként a JATE Mezőgazdasági és Munkajogi Tanszéken kezdett dolgozni előbb tanársegédi, majd adjunktusi beosztásban. Az egyetemen alkalmazásától kezdve tartott szemináriumokat, gyakorlatokat, majd speciális kollégiumot vezetett. Kandidátusi disszertációját 1990-ben védte meg a „Földvagyon és érdekeltség mozgásának alapkérdései” címmel. A

Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottsága munkáját maximális pontszámmal fogadta el.

1990-ben egyetemi docensi kinevezést kapott, azóta az „Agrárjog” című főkollégiumot gondozza.

1990-1991-ben dékánhelyettesi funkciót töltött be. 1983-tól folyamatosan végez gyakorló jogászi munkát a mezőgazdasághoz kötődően.

Jogi munkával segítette a magángazdaság új szervezeti formáinak kialakítását, a mezőgazdasági új üzemi és termelési szerkezetének létrejöttét. Többször felkérték az új típusú szövetkezetek alakítására. Részt vesz a térségi menedzserek, a szaktanácsadók képzésében és a Csongrád Megyei Agárkamarán keresztül segíti a mezőgazdasági vállalkozásokat. Rendszeresen részt vesz a tanszék által szervezett hazai és nemzetközi konferenciákon.

Apáczai-Csere János-díj

Dr. Paczolay Péter egyetemi tanár, a Politológiai Tanszék vezetője kapta.

Dr. Paczolay Péter egyetemi tanulmányait 1980-ban fejezte be az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Jogtanácsosi munka után 1983-ban tett jogi szakvizsgát. Angol és olasz nyelvből középfokú nyelvvizsgával rendelkezik.

1983 és 1986 között az MTA TMB tudományos továbbképzési ösztöndíjasa volt, az ELTE ÁJK Állam- és Jogelméleti Tanszékén. 1986-tól ugyanezen a tanszéken adjunktusként, 1989-től docensként oktatott.

Kandidátusi disszertációját az állam- és jogtudományok tudományágban "Az állam fogalma Machiavelli elméletében" címmel 1989 januárjában védte meg. 1999-ben az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán habilitált.

1990. január 1-je óta az Alkotmánybíróság főtanácsosa, 1996 óta a testület főtitkára volt. 2000-től a Köztársasági Elnöki Hivatal helyettes vezetője.

Oktatói működés: 1992-től a szegedi József Attila Tudományegyetem (jelenleg Szegedi Tudományegyetem) Állam- és Jogtudományi Kara Politológiai tanszékének vezetője, 2000. július 1-je óta egyetemi tanár.

Az Államelmélet című kötelező tárgyat adja elő (évfolyamelőadás), valamint a következő fakultatív tárgyakat oktatja: Amerikai politikai intézmények, Az alkotmánybíráskodás szerepe a politikai rendszerben, Politikai gondolkodás a 16-18. században, Az Európai Közösségek Bírósága 2000-2003. A SZTE és Károli Gáspár Református Egyetem közös kecskeméti kihelyezett tagozatán szintén az Államelmélet tárgyat adja elő 1996 óta.

A szegedi jogászképzésben a korábban általános gyakorlattól eltérően a az államelmélet oktatását a politikatudományi képzéssel integrálta. 1998-tól beindította az "Európa-politika" szakosító képzést az egyetem valamennyi karának hallgatói számára. TEMPUS program keretében vállalt kötelezettség teljesítéseként a vezetése alatt álló tanszék kidolgozta az "Európa-politika" szakirányú egyetemi oklevéllel záruló posztgraduális képzésének tantervét, amelyet a Magyar Akkreditációs Bizottság 1999 tavaszán akkreditált.

1993 óta "A közhatalom jogi és társadalmi szerkezete" doktori program államelméleti alprogramjának vezetője.

1990. szeptember 1-je óta az az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Politológia Tanszékének docense, 2000. július 1-je óta részfoglalkozású egyetemi tanára.

Tudományos élet: 1991 decembere és 1992 szeptembere között a washingtoni Woodrow Wilson International Center for Scholars ösztöndíjasa volt. Rövidebb tanulmányúton tartózkodott Ausztriában, Hollandiában, Olaszországban, Spanyolországban. Tudományos konferenciákon előadást tartott egyebek közt Olaszországban, az Amerikai Egyesült Államokban, Németországban, Ausztriában, Angliában, Finnországban, Csehországban, Szlovákiában, Albániában, Jugoszláviában, Japánban, Törökországban. Több hazai és nemzetközi konferencia szervezésében is részt vállalt.

Három TEMPUS programban vett részt aktívan - ezek keretében három kötetet szerkesztett, illetve Szegeden az Európa-politika posztgraduális képzést készítette elő.

Az Állam- és Jogtudományi Kar Politológiai tanszékének kollektívájával

közösen, illetve egyénileg több pályázati támogatást nyert el államelméleti és politikatudományi témakörben. A Higher Education Support Program, a Pro Renovanda "Modern társadalomtudományi oktatásért" szakalapítványa, és a Felsőoktatási kutatási-fejlesztési pályázat támogatását egy-egy alkalommal nyerte el.

1994-től 1998-ig a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara oktatási dékánhelyettesének választotta. 1996 és 2000 között az Egyetemi Tanács választott tagja volt. Azóta a Doktori Tanács tagja, 2002 óta az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia (Salzburg) tagja, az Európa Tanács Velencei Bizottságának magyar póttagja.

A következő társaságok tagja: Magyar Politikatudományi Társaság – 1994 óta az elnökség tagja, Magyar Szociológia Társaság, Magyar Atlanti Tanács, Woodrow Wilson Center European Alumni Association – 1994-98 között a Council tagja, Political Science Association of the UK, International Centre of Sociological, Penal and Penitentiary Research and Studies, Messina.

Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár, a Római Jogi Tanszék vezetője kapta.

1981-ben avatták doktorrá „summa cum laude” minősítéssel a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. 1982-ben került a JATE Állam- és Jogtudományi Kar Római Jogi Tanszékére tanársegédi, később adjunktusi beosztásba.

1992-ben a „Szerződési szokások és adásvételi előírások Rómában” címmel

védte meg kandidátusi fokozatát. 1993-ban kapott docensi kinevezést az Állam- és Jogtudományi Kar Római Jogi Tanszékére, melynek 1999. július 1-től vezetője. 2001-ben habilitált a Szegedi Tudományegyetemen római jogból, melynek témája „Jogösszehasonlító tanulmányok a szerződési jogban”.

1992-ben Tempus ösztöndíjként a Münchener Egyetemen végzett kutatást. DAAD ösztöndíjjal két alkalommal is a Münchener Egyetemen Dieter Nörr professzor mellett kezdett el a kellékszavatosság témakörével foglalkozni jogösszehasonlító szempontból. 2000-ben kutatói ösztöndíjat kapott a Alexander von Humboldt-Stiftungtól, ahol a Münchener Egyetemen kutatási témája volt a „Veszélyviselés a szerződési szokások tükrében az egyiptomi hellenisztikus papiruszokban és római forrásokban”. Több hónapos tanulmányúton vett részt a bécsi Collegium Hungaricum-ban.

Az 1983. tanévtől tart előadásokat az esti, majd a levelező tagozaton. Tanszékvezetői kinevezését követően rendszeresen tart előadást, fakultatív tárgyat a nappali tagozaton is. A gyakorlati órák anyagát ókori források alapján egyénileg kidolgozva állítja össze, melynek jegyzete éppen megjelenés alatt áll.

Német nyelven is rendelkezik oktatói gyakorlattal. 1996-tól 2000-ig római jogból tartott gyakorlatot, illetve római jog kötelmi jogból előadást a Karl-Franzens-Universität Jogtudományi Karán, Grazban meghívott előadóként. A szegedi jogi karon is hirdet fakultatív tárgyat német nyelven. 2001-ben Chicagóban angol nyelven tartotta kongresszusi előadását. Tagja a következő tudományos társaságoknak: Gesellschaft für Griechische und Hellenistische Rechtsgeschichte,

Internationale Gesellschaft der Papyrologen, Humanistische Gesellschaft Graz, Humboldt Verein Ungarn.

Széles körű kétoldalú kapcsolatok kiépítésében vett részt egyetemekkel, így például a Pozsonyi Egyetem Jogtudományi Kara, Universität München, Universität Tübingen, Università degli Studi di Padova, stb.

Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje

Dr. Kaltenbach Jenő egyetemi docens, a Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszék vezetője kapta.

Dr. Kaltenbach Jenő a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 1975-ben szerezte meg doktori diplomáját. A közigazgatásban eltöltött két év után dr. Martonyi János professzor hívásának eleget téve tért vissza az alma materhez és kezdte meg egyetemi oktatói pályafutását a Államigazgatási és Pénzügyi jogi Tanszéken. Előbb tanársegédként, 1982-ben adjunktusi, majd 1990-ben docensi kinevezés fémjelzi oktatói életútját. 1993-tól pedig az Államigazgatási és Pénzügyi jogi Tanszék vezetésére kapott megbízatást, amit azóta is betölt.

1989-90-ben Németországban ösztöndíjasként eltöltött kutatóéve meghatározó volt a későbbi időszakra. Fő kutatási területe az önkormányzatok feletti állami felügyelet kérdései voltak. E tárgyban egy könyve és több tucat tanulmánya jelent meg. Az 1990-ben megvédett disszertáció eredménye a tudományos minősítés megszerzése volt. Ombudsmani kinevezése után érdeklődése az emberi, kisebbségi jogok, ill. azok garanciarendszere felé fordult. A témáról megjelent három kötet társszerzője és számos itthoni és külföldi publikáció szerzője.

A hazai tudományos élet elismert tagja, amit az MTA Közigazgatás-

tudományi Bizottsági tagsága is fémjelz. A szakmai életút egyetemen kívüli első állomásaként főtanácsosi beosztásban az Alkotmánybírósághoz került kinevezésre.

Ezt követte 1993-ban a megbízás a Magyar Közigazgatási Intézet főigazgató-helyettesi, majd főigazgatói posztjára. Az ún. Kisebbségi Kerekasztal alapítójaként, majd a parlamenti szakértői bizottság tagjaként az 1993-ban elfogadott kisebbségi törvényt előkészítő szakmai munka egyik irányítója volt. Az e téren tett erőfeszítések is szerepet játszottak abban, hogy az Országgyűlés 1995-ben megválasztotta a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosává, majd 2001-ben újraválasztotta. 1996 óta az Európa Tanács Rasszizmus és Intolerancia Elleni Bizottságának előbb tagja, majd alelnöke. 1997 óta tagja az Európai Unió Rasszizmus elleni Kutatóközpontja igazgatótanácsának.

Az Európa Tanács megbízásából a '90-es évek második felében szakértőként vett részt az ombudsmani intézmény bevezetésének szakmai előkészítésében a balti államokban. Jogász generációk egész sorának közvetítette és közvetíti a közigazgatás elméletének és gyakorlatának ismereteit közel 30 éves oktatói pályája során.

Rektori Elismerő Oklevél

Csurgó Sándorné az Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszék ügyintézője kapta.

Csurgó Sándorné a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Agrárjogi és Környezetvédelmi jogi Tanszékén 1974 óta, kerek harminc éve dolgozik.

A tanszéki oktatói munka szervezésében és az adminisztrációval kapcsolatos feladatokat mindig magas színvonalon és lelkiismeretesen látta el. Az

oktatókkal és a hallgatókkal jó kapcsolatot tudott kialakítani.

A korábbi években folyamatosan részt vett a Tanszék által szervezett Nemzetközi Munkajogi Szeminárium előkészítésében és szervezésében. A Tanszék által indított „Környezetvédelmi szakjogász” posztgraduális képzés

előmunkálatainak nagy részében részt vett.

A tanszék vendégelőadója az egyetem „Honoris causa” professzora, *dr. Nicolaus Sojka*, magyarországi tartózkodásával összefüggő valamennyi szervezőmunkát több, mint tíz éve fogja össze.

Kari hírek

Dr. Szabó Imre dékán együttműködési megállapodást írt alá a Toledo-i Egyetemmel (Amerikai Egyesült Államok). Ennek eredményeként négy féléves amerikai jogi szakértő képzés indult a szegedi jogi karon.

2005. február 23–28.

A Szegedért Alapítvány fődíját nyerte el *dr. Czucz Ottó* egyetemi tanár, az Európai Unió Elsőfokú Bíróságának bírása.

2005. március 12.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara szakjainak akkreditációs eljárása részeként a Magyar Akkreditációs Bizottság képviselői látogatást tettek a karon *dr. Lamm Vanda* egyetemi tanár vezetésével.

2005. április 12.

A Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék szervezésében, az Összehasonlító Jogi Intézet támogatásával harmincnyolc hallgató tett látogatást az Európai Bíróságon, az Európai Parlamentben és a NATO stratégiai központjában Luxemburgban és Brüsszelben.

2005. április 23–29.

91 éves korában elhunyt *dr. Nagy László professor emeritus*, a hazai munkajogászok doyenje, karunk egykori tanszékvezetője. Budapesten helyezték

örök nyugalomra. Temetésén a kar képviselőjében küldöttség vett részt.

2005. június 26.

Dr. Trócsányi László egyetemi tanár a francia nyelvű Master szak megindításának előkészítése ügyében a Lyon-i Egyetemen folytatott tárgyalásokat.

2005. augusztus 25–28.

Az Országgyűlés alkotmánybíróvá választotta *dr. Balogh Elemér* egyetemi tanárt.

2005. november 14.

Panorámafilttel utazhatunk a kari épület (Lőfara) magasabb szintjeire

A gyönyörű új kari büfé a tetőtérben

Diplomaosztó

Jogász szak

nappali tagozat: $64+146=210$ fő

levelező tagozat: $65+91=156$ fő

Kecskemét: $27+43=70$ fő

Munkaügyi kapcsolatok főiskolai szak

nappali tagozat: 43 fő

levelező tagozat: 41 fő

Társadalombiztosítás főiskolai szak

nappali tagozat: 29 fő

levelező tagozat: 48 fő

Európa-jogi Szakjogász Képzés

Európa-jogi szakjogász és Európa-jogi
szakirányú képzés: $31+16=47$ fő

Francia Jogi Képzés: 10 fő

PhD

2005. júniusában és decemberében
tudományos doktori fokozatot (PhD)
nyert:

Dr. Zámbó Géza egyetemi adjunktus

Dr. Rúzs Molnár Krisztina egyetemi
tanársegéd.

A Lófara udvarán kulturált körülmények várják a hallgatókat

Díszoklevelet kaptak

(2005. szeptember 19.)

<i>Dr. Imre Iván János</i>	(rubin)	<i>Dr. Farkas Jenő</i>	(arany)
<i>Dr. Salamon Andor</i>	(rubin)	<i>Dr. Gárdon István</i>	(arany)
		<i>Dr. Jármái Tibor</i>	(arany)
<i>Dr. Korompai (Aigner) Béla</i>	(vas)	<i>Dr. Kovács Imre</i>	(arany)
<i>Dr. Merényi György</i>	(vas)	<i>Dr. Mosonyi Géza</i>	(arany)
<i>Dr. Pókay Géza</i>	(vas)	<i>Dr. Papp Ignác</i>	(arany)
		<i>Dr. Rébéli Szabó József</i>	(arany)
<i>Balogh Imréné</i>		<i>Dr. Tavasz Ferenc</i>	(arany)
<i>dr. Petrik Erzsébet</i>	(arany)	<i>Dr. Új Zoltán</i>	(arany)

Diplomaosztó a Szegedi Nemzeti Színházban